

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

XII^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

LXVI заседание, понеделникъ, 27 януарий 1903 г.

(Открито отъ г. подпрѣдседателя А. Франгя, въ 2 ч. и 45 м. послѣ пладнѣ.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: (Звъни.) Засѣданието се открива.

Г-нъ секретарьтъ ще прочете поименния списъкъ на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь И. Еневъ: (Прочита поименния списъкъ. Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: С. Арсениевъ, С. Бурмовъ, Д. Вълчевъ, Х. Върбенковъ, И. Гешовъ, И. Гърковъ, Д. Зографски, К. Калчовъ, А. Каназирски, И. Карастояновъ, Н. Константиновъ, Г. Кутинчевъ, В. Кръстевъ, К. Малевъ, Д. Манчовъ, Н. Марковъ, С. Недевъ, И. Нейчовъ, Д. Петковъ, П. Петринъ, С. Савовъ, В. Христовъ, М. Хюсеиновъ и П. Чаушовъ.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Отъ 187 народни прѣдставители липсватъ 24. Има законното число народни прѣдставители — засѣданието продължава.

Прѣдседателството има да съобщи на г. г. народнитѣ прѣдставители слѣдующето:

Най-напрѣдъ, постъпило е едно прѣдложение отъ г. П. Вжжаровъ, Трънски народенъ прѣдставитель, за допълнение чл. чл. 17 и 18 отъ закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ Княжеството. Съгласно чл. 44 отъ правилника, ще се изпрати по надлежния редъ.

Второ, разрѣшени сж отпуски: на Старозагорския народенъ прѣдставитель г. В. Христовъ 10 дена; на Русенския народенъ прѣдставитель г. Г. Кутинчевъ 2 дена; на Добричкия народенъ прѣдставитель г. Т. Фератовъ 3 дена.

Има сега други отпуски, които народното прѣдставителство ще разрѣши, тъй като съгласно чл. 42 отъ правилника тия прѣдставители сж се ползували съ дневенъ отпускъ, който прѣдседателството има право да разрѣши:

Най-напрѣдъ на г. Х. Върбенковъ 30 дена отпускъ по причина на болестъ. Тия, които приематъ да се разрѣши този отпускъ на г. Х. Върбенковъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

На г. И. Гърковъ 10 дена. Които приематъ да се разрѣши този отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

На г. Д. Зографски 10 дена. Които приематъ да се разрѣши този отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

На г. С. Бурмовъ 5 дена. Които приематъ да се разрѣши този отпускъ на С. Бурмовъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема. (Д. Христовъ: Мевшество.)

Понеже г. Христовъ заявява съмнѣние, моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ да се разрѣши този отпускъ на г. С. Бурмова, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Г-нъ прѣдседательтъ има да ви разправи нѣщо. (Прѣдседателското мѣсто заема прѣдседательтъ г. Д. Цанковъ.)

Прѣдседательтъ: По невнимание далъ съмъ отпускъ на нѣкои г. г. народни прѣдставители повече отъ 10 дена, безъ да съмъ съобщилъ на Народното Събрание, както сме слѣдвали досега; затуй азъ ще моля Народното Събрание да одобри тѣзи отпуски: на нѣкого единъ день повече, на нѣкого 2 дена повече, на другито 3 дена повече и т. н., и то отъ невнимание. Затуй, моля ви се, слѣдъ като се прочетатъ имената имъ, да приеме тѣзи отпуски.

(Прѣдседателското мѣсто заема пакъ подпрѣдседательтъ г. А. Франгя.)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Тѣзи отпуски, дадени вѣнъ отъ дискреционнитѣ права на прѣседателството, сж слѣдующитѣ: (Чете.) На И. Арнау-довъ 3 дена, на М. Балтовъ 7 дена, на С. Бур-мовъ 2 дена, на А. Буровъ 7 дена, на И. Воден-чаровъ 2 дена, на Д. Вълчевъ 10 дена, на М. Геор-гиевъ 3 дена, на К. Господиновъ 3 дена, на В. Димчевъ 8 дена, на Д-ръ Г. Гаговъ 4 дена, на Д-ръ Н. Генадиевъ 3 дена, на Д-ръ П. Гудевъ 12 дена, на Д-ръ К. Милановъ 7 дена, на Д-ръ Д. Милковъ 2 дена, на К. Досевъ 5 дена, на М. До-спатски 2 дена, на Я. Забуновъ 3 дена, на П. Вла-таровъ 3 дена, на О. Кечели 3 дена, на Б. Кръстевъ 10 дена, на М. Месудовъ 3 дена, на М. Милевъ 20 дена, на Х. Бей Мустафа Бейовъ 3 дена, на Н. Му-шановъ 7 дена, на Г. Пасаровъ 3 дена, на Г. Пеневъ 8 дена, на О. Бей Сали Бейовъ 3 дена, на А. Само-ковлийски 7 дена, на М. Стояновъ 5 дена, на М. Та-кевъ 2 дена, на П. Тенчевъ 2 дена, на Ю. Тео-доровъ 10 дена, на Х. Тоневъ 4 дена, на А. Уру-мовъ 7 дена, на П. Чаушовъ 20 дена, на Т. Шип-ковъ 3 дена и на Ю. Юсуфовъ 3 дена. Прѣседа-телството иска разрѣшение на тѣзи отпуски, които се разрѣшиха.

Я. Забуновъ: Искамъ думата.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Какво же-лаете, г-нъ Забуновъ?

Я. Забуновъ: Азъ желая да Ви кажа, че прѣд-седателството има грѣшка: азъ не съмъ просрочвалъ повече отъ 10 дена.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Добръ, г-нъ Забуновъ.

Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които прие-матъ тѣзи отпуски, разрѣшени отъ прѣседател-ството вѣнъ отъ чл. 42 на правилника, да си вдиг-натъ ръката. (Болшинство.) Народното Събрание приема; значи всичко се оформява.

Г-нъ Мирски има думата.

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Моитѣ политически другари, прѣди да продължимъ по-пататъкъ съ васъ нашата законодателна дѣятелность, упълномощиха ме да благодаря отъ всинца ни на Народното Събрание и на народното ни прави-телство за честъта, които се отдаде на покойния ни държавникъ.

Ю. Теодоровъ: Искамъ да направя едно питане къмъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието — едно питане отъ твърдѣ голѣма и сжществена важность и отъ твърдѣ голѣмъ интересъ за дър-жавата. Питането ми се състои въ това. Четохъ въ в. „Новъ Дневникъ“, отъ вчерашна дата, слѣдующето: (Чете.) „Параходна субвенция“. — Субвенция, г-да прѣдставители, ще каже помощъ. — „Министерскиятъ свѣтъ вчера е утвърдилъ склучения отъ Ми-нистеръ-Прѣседатели съ параходного дружество

„Фрейсине“ контрактъ, споредъ който вѣзъ основа системата на премиитѣ ще се дава на това дру-жество известна субвенция. Ние не знаемъ още подробнитѣ условия на контракта, но знаемъ това, че по-голъма частъ отъ нашитѣ търговци, а особено онии, които сж най-заинтересовани — търговцитѣ отъ района на Варненската търговска индустриална камара, — се произнесоха противъ всѣка субвенция на каквото и да било параходно дружество. Тѣ се надѣятъ и на по-голъми облаги при свободната кон-куренция на повече параходни дружества.“ Моля г. Министра на Търговията и Земледѣлието да ми каже: вѣрно ли е това и, ако е вѣрно, мисли ли правителството да го внесе на одобрение въ На-родното Събрание и откъдѣ ще вземе кредитъ за да плати тѣхъ субсидия?

Министеръ М. Сарафовъ: На г. Юрдана Тео-доровъ ще отговоря, че договорътъ съдържа въ себе си една клауза, споредъ която той ще влѣзе въ сила, когато Народното Събрание се произнесе върху него.

Ю. Теодоровъ: Доволенъ съмъ.

Ц. Таслаковъ: Прѣди нѣколко дена, г-да на-родни прѣдставители, азъ бѣхъ направилъ едно питане къмъ г. управляющия Министерството на Търговията и Земледѣлието относително дѣлата на Троянския лѣсничей Цончевъ. Г-нъ министерътъ ми обѣща, че ще изучи всички онѣзи работи, за които азъ му говорихъ, и че ще направи потреб-ното. Питамъ сега г. Министра на Търговията и Земледѣлието: направено ли е това изслѣждане, какво се е оказало и какви мѣрки той е взелъ?

Министеръ П. Абрашевъ: Азъ собствено не зная какви разпореждания е направилъ г. управ-ляющиятъ министерството прѣди мене, но азъ за тоя господинъ самъ съмъ чувалъ нѣщо, ще се заинтересувамъ съ опова, което вече трѣбва да е изслѣдвано, и ще взема съотвѣтствующитѣ мѣрки.

Ц. Таслаковъ: Доволенъ съмъ.

Д. Драгиевъ: Моля г. Министра на Търговията и Земледѣлието да ми отговори на питането, което му бѣхъ направилъ на 4 декемврий м. г.

Министеръ П. Абрашевъ: За какво? Кажете, недѣйте сжши Вашитѣ думи.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля, г-нъ Драгиевъ, можете да повторите туй питане, не е голѣма работа.

Д. Драгиевъ: На 4 декемврий бѣхъ отпра-вилъ едно питане къмъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието, задѣто Радомирскиятъ лѣсничей, нѣкой си Пехливановъ, е вземалъ противозаконно дневни пари отъ нѣколко селски общини, когато е опрѣдѣлилъ свѣщната имъ въ общинскитѣ гори.

Г-нъ Людскановъ тогава си взема бѣлѣжка и щѣше ужъ да изуча тази работа.

Послѣ, на 9 декемврий, еднажъ, и втори пѣтъ на 10 януарий, отправихъ питането: на какво основание земледѣлческитѣ каси въ Княжеството сж разпоредили да искатъ отъ длѣжницитѣ-земледѣлци да се отказватъ отъ правото, което имъ дава чл. 979 отъ гражданското сждопроизводство? Взема се бѣлѣжка на два пѣти по тия работи, и азъ мислѣхъ, че г. Людскановъ взема тия бѣлѣжки, за да изучите работата и да ми се отговори.

Министъръ М. Сарафовъ: На г. Драгиева по втория въпросъ азъ мога да му отговоря, че Министерството на Търговията и Земледѣлието е направило потребното, за да се прилага законътъ както трѣбва.

Министъръ П. Абрашевъ: По питането Ви за Радомирския лѣсничей, г-нъ Драгиевъ, ще се интересувамъ и занимаю съ тази работа и ще Ви отговоря.

В. Димитровъ: Имамъ да отправя едно питане къмъ г. Министра на Просвѣщението и сжщеврѣменно да помоля г. Министра на Правосѣдието да вземе актъ отъ това питане. Касае се за избора на единъ училищенъ настоятелъ въ гр. Провадия. При станалитѣ избори тази година за училищни настоятели се е избралъ нѣкой си Никола Желѣзовъ. Този господинъ не е ималъ нито онази възраст, която се изисква отъ закона, нито онова образование, което се изисква. При избора, като кандидатъ, се е правило протестъ. Когато да се утвърди изборътъ му, той е прѣдставилъ едно фалшиво крѣщелно свидѣтелство, за да удостовѣри, че има 30 години пълни. Слѣдъ това обаче, гражданитѣ и избирателитѣ на гр. Провадия дали заявление до паркета въ Варна, за да докажатъ фалшивостта на онова свидѣтелство, както и факта, че той нѣма напълнени години, които се изискватъ споредъ закона. Доказано е било, първо, че избраниятъ училищенъ настоятелъ и утвърденъ, Никола Желѣзовъ, е прѣдставилъ фалшиво свидѣтелство за своитѣ години; второ, доказано е било, че той нѣма 30 години пълни. Питамъ г. Министра на Просвѣщението: знае ли това и смѣта ли да вземе мѣрки да отстрани тоя своего рода фалшификаторъ, училищенъ настоятелъ, и отъ друга страна моля г. Министра на Правосѣдието да обърне вниманието на паркета при Варненския окръженъ сждъ, да не турва настрана дѣлото, което е разслѣдвалъ и въ което има данни и доказателства, за че той е прѣдставилъ фалшиво свидѣтелство. Моля, казвамъ, г. Министра на Правосѣдието да обърне вниманието на Варненския паркетъ, да не отлага работата, а на г. Министра на Просвѣщението обръщамъ вниманието, да отстрани този настоятелъ и да утвърди слѣдующия подиръ него по гласове за училищенъ настоятелъ въ гр. Провадия.

Министъръ Х. Тодоровъ: Това, което се отнася до г. Министра на Просвѣщението, ще му се съобща.

Но искамъ да кажа на г. Владимира Димитровъ, че Министерътъ на Правосѣдието по своя инициатива не може да направи това, а ще трѣбва да се сезира сждътъ, да се произнесе върху новия училищенъ настоятелъ.

Колкото до желанието на г. Димитрова да се обърне вниманието на прокурора, менъ ми се струва е излишно дотогава, докогато той нѣма съмнѣние, че прокурорътъ нѣма да направи своята длѣжностъ.

В. Димитровъ: Не я е направилъ досега.

К. Досевъ: Имамъ да направя едно питане на г. Министра на Правосѣдието. Въ едно отъ декемврийскитѣ засѣдания на Народното Събрание азъ бѣхъ отправилъ едно питане къмъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи: върно ли е, че Ескиджумайскиятъ околийски началникъ е пратилъ по желѣзницата въ качеството на арестантъ едно момиченце? Г-нъ Министерътъ на Вътрѣшнитѣ Работи, като призна, че това е върно, каза тогава, че е издалъ приказъ, за да накаже околийския началникъ съ нужната глоба, двойната такса, която трѣбвало да се плати споредъ закона въ такива случаи за пътуване по желѣзницата. Обаче, тогава г. Министерътъ на Вътрѣшнитѣ Работи не каза, че и Софийското градоначалство по сжщия начинъ е върнало това момиченце, като го вписали съ другъ арестанти въ пѣтния билетъ до Горна-Орѣховица, а съ другъ пѣтентъ билетъ до Джумая. Това момиченце е било дѣщеря на хазина на околийския началникъ. Досега азъ смѣтахъ, че слѣдъ публикуването на приказа за извършеното прѣстѣпление отъ околийския началникъ, Шуменскиятъ прокуроръ ще се интересува да го тегли подъ углавна отговорностъ, защото извършеното отъ него прѣстѣпление е отъ публичнитѣ прѣстѣпления, извършено въ качеството на чиновникъ при изпълнението на служебнитѣ си обязанности; обаче, досега Шуменскиятъ прокуроръ не е направилъ това — види се, чака заповѣдъ. По поводъ на туй, азъ се обръщамъ къмъ г. Министра на Правосѣдието, като генералъ-прокуроръ, и го питамъ: не намира ли за добръ да разпореди и Шуменскиятъ прокуроръ да тегли подъ отговорностъ Ескиджумайския околийски началникъ за извършенитѣ отъ него прѣстѣпления? (Д-ръ Г. Гаговъ: Тѣжба има ли?) Държавата е констатирала съ актъ прѣстѣплението, което е извършилъ, и се прати на Министра на Вътрѣшнитѣ Работи; станало е разслѣждане и той е издалъ единъ приказъ, съ който министърътъ, като констатира извършеното прѣстѣпление, наказва го съ двойната стойностъ на билета, като глоба — нѣщо, което не влиза въ углавната отговорностъ. Ето защо азъ питамъ г. Министра на Правосѣдието: не намира ли той, че трѣбва да внуши на г. Шуменския прокуроръ, че му се вмѣ-

нява въ длъжност да обърне внимание на този приказъ, издаденъ отъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи?

Министъръ Х. Тодоровъ: Да бжде прѣслѣдванъ, по какво?

К. Досевъ: Да бжде прѣслѣдванъ за извършеното отъ него прѣстѣпление, че, въ качеството си на околийски началникъ, той е извършилъ едно мошеничество и злоупотрѣбление съ службата си, като е отишълъ да подпише една бумага, че дъщерята на неговия хазиянъ е арестантинъ, да я доведе въ София на разходка и по сѣмния начинъ да я върне пакъ, когато тя не е била никога арестантка. Това е мошеничество!

Министъръ Х. Тодоровъ: Г-нъ Досевъ не може да иска отъ прокурора такова нѣщо, защото надали той е чель този приказъ. Но самъ азъ не можахъ да схвана въ сѣмността елементитѣ на прѣстѣплението. Ако нѣкакси по-добрѣ се изрази и ги схвана, ще видимъ — ако има прѣстѣпление, тогава прокурорътъ ще направи своето.

К. Досевъ: Понеже азъ не зная какъвъ начинъ на изразъ може да удовлетвори г. Министра на Правосѣдието, азъ ще го моля самъ да прочете приказа на Министра на Вътрѣшнитѣ Работи и да види какво трѣбва да направи.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля Ви, г-нъ Досевъ! Ако не сте доволенъ отъ отговора на г. министра, Вие ще обърнете питането си въ запитване.

К. Досевъ: Азъ ще го обърна на запитване, защото г. министърътъ трѣбва да прѣслѣдва всички прѣстѣпници.

Н. Поповъ: Ще отправя едно питане къмъ г. Министра на Правосѣдието. Щѣхъ да прѣтърпя, но ми се отвори ицахъ, понеже станаха толкова много питання.

Имамъ свѣдѣния, че единъ висшъ магистратъ, Д-ръ Зжбовъ, членъ на Софийския апелативенъ сѣдъ, е цензоръ въ класната лотария. Съгласно чл. 125, буква з, отъ закона за устройството на сѣдилищата, единъ магистратъ, отъ каквото и вѣдомство да бжде, не може да вземе никакво участие въ каквито и да било дружества, не само съ платка, но даже и безплатно. Тази буква на чл. 125 гласи слѣдующето. (Чете.) „Длъжностното лице по сѣдебното вѣдомство не може едновременно да бжде притежател на нѣкоя концесия, на прѣдприятие или пъкъ прѣдседател или управител на друго нѣкое акционерно, търговско или промишлено дружество, или членъ на управителния сѣвътъ, или на надзирателния, или провѣрителния комитетъ на подобни дружества, или пъкъ каквито и да било, макаръ и приврѣменно и безплатно дѣйствующъ

органъ“. Щомъ това е така, азъ питамъ г. Министра на Правосѣдието да ми отговори: знае ли той, че Д-ръ Зжбовъ е вземалъ активно участие като цензоръ въ класната лотария? Ако това той знае, да ми каже: съвмѣстима ли е тази длъжностъ съ прѣдписанието на чл. 125, буква з; а ако това не знае, азъ ще го помоля да провѣри и да ми отговори.

И. Вобековъ: То е просрочило вече: класната лотария е ликвидирала.

Министъръ Х. Тодоровъ: Азъ не зная това, г-нъ Поповъ. Ще запитамъ самия този сѣдия и, ако попада подъ този членъ, ще му поискамъ да бжде или сѣдия, или цензоръ.

Г. Кирковъ: Г-да народни прѣдставители! Искамъ да направи едно малко питане до г. Първия Министъръ, толкозъ повече че Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи липсва тукъ, който сѣмъ би трѣбвало да вземе подъ внимание питането ми.

Отъ частни свѣдѣния, получени отъ Трънско, специално, именно отъ тѣй нареченото Краище... (Министъръ М. Сарафовъ: Кюстендилско.) Тѣй се нарича мѣстността. Тя се състои отъ редъ села, отъ които идватъ свѣдѣния, че тамъ върлували страшна мизерия и гладъ. Населението буквально гладувало и имало села, въ които цѣли сѣмейства гладни лѣгатъ. Доколкото свѣдѣнията ни се простиратъ, всички досега сѣ се отнасяли до правителството да молятъ, ако е възможно, да ги прѣсели на една по-добра почва, защото почвата се указва крайно неплодородна, или други нѣкои условия, които имъ прѣчатъ. Фактъ е, че тѣ гладуватъ. Азъ моля г. Първия Министъръ да направи нужното отъ своя страна, да провѣри това дали е вѣрно и слѣдъ това да се взематъ нужнитѣ мѣрки.

Министъръ-Прѣдседател Д-ръ С. Даневъ: Добрѣ.

А. Каранешевъ: Азъ ще отправя едно питане до г. Военния Министъръ и, ако е тукъ, моля да го викате.

Министъръ-Прѣдседател Д-ръ С. Даневъ: Нѣма го.

А. Каранешевъ: Тогава ще помоля г. Първия Министъръ да му каже да дохожда тукъ, за да можемъ да му правимъ питання.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Каранешевъ, мисля, забравите правилника. Когато присѣтствува единъ членъ отъ правителството, Вие може да направите своето питане.

А. Каранешевъ: То се отнася до специални работи и азъ искамъ да му направи лично питането.

Прѣседателствующъ А. Францъ: Пристъпваме къмъ дневния редъ. На дневенъ редъ — продължение второто четене на законопроекта за отчетността по бюджета.

По чл. 58 има записани да говорятъ и, най-напрѣдъ, г. Шивачевъ.

Н. Шивачевъ: Г-да народни прѣдставители! По втората алинея на чл. 58 станаха дълги и широки разисквания. Отъ разискванията, които станаха, почти всички оратори едногласно признаха необходимостта на тѣзи безусловни фондове. Нѣкои отъ господата, които говориха, упрекаха за нѣкои минали начини на разходване на тѣзи суми и въобще всичкото разискване се касаеше за незаконното, неправилното, може би и безразсѣдното изразходване на тѣзи суми. Дѣйствително, самото название на тѣзи фондове, самото имъ название безусловни показва, че Народното Сѣбрание, когато отпуска тѣзи суми, единственото основание е довѣрието, което Народното Сѣбрание има къмъ надлежния министъръ, комуто се отпуска тѣзи безусловни фондове. Вънъ отъ довѣрието на тѣзи суми, г-да народни прѣдставители, друго основание, другъ контролъ е свършено невъзможенъ. Дѣйствително, указва се единъ случай, напр., че още въ началото на годината тѣзи безусловни фондове отъ двѣ министерства, отъ Вътрѣшното, както и отъ Министерството на Външнитѣ Работи, на сума 240.000 л., били изтеглени. (Ц. Таслаковъ: Коя година?) 1898 г. По въпроса за Министерството на Външнитѣ Работи трѣбва да се каже, че нѣма опрѣдѣленъ срокъ, въ който би трѣбвало да се изтеглятъ тѣзи суми. Чудно може да се види, че още въ началото тази сума се е изтеглила и изразходвала. Може да има съмнѣние, може да се правятъ разни въобще разсѣждения по този въпросъ, обаче, като се знае самото прѣдназначение, могло би даже до известна степенъ да се оправдае това изтегляне. Обаче, колкото се касае за сумата изтеглена по Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи, дума даже не може да се каже. За нея се знае по-точно кѣдѣ ще се разходва и въобще кѣдѣ е нейното прѣдназначение. Тѣзи суми по Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи се харчатъ повече по мѣсечно, отколкото по първото министерство. На всѣки случай, както казахъ и въ началото на своята рѣчь, много зависи отъ лицата, на които се повѣрва не само длъжността, но, разбира се, и тѣзи безусловни фондове. И, слѣдователно, на тѣхната добросъвѣстностъ се оставя тѣ да ги харчатъ, тамъ дѣто народното достоѣние и въобще народнитѣ интереси изискватъ. Ето защо много трудно е да се турятъ какви да е прѣгради за начина на изразходването на тѣзи суми. Едно нѣщо, на което трѣбва да се радваме ние, г. г. народнитѣ прѣдставители, то е, че както се вижда, въ тази втора алинея се говори, че тѣзи безусловни фондове ще се изразходватъ съ съгласието на Министерския съвѣтъ. Вънъ отъ това,

бюджетътъ за настоящата година има едно друго нововъведение, въ което се казва, че безусловнитѣ фондове ще се изтеглятъ за всѣко тримѣсечие. Това е, може би, до известна степенъ единъ достатъченъ блясъкъ за тѣзи, които сѣ мислили, че за 14 дена могатъ да се изразходватъ тѣзи пари, а, отъ друга страна, невъзможно е да се изтеглятъ наведнажъ, а за всѣко тримѣсечие. Това си има своето значение и въ друго отношение. У насъ министерството понѣкога въ началото на годината, както е имало случай 15—20 дена едно министерство да царува, изтегля всички фондове и, естествено, на тѣхнитѣ наслѣдници, които дойдатъ, много трудно е да управляватъ, безъ да иматъ тѣзи фондове. Много пжти се случватъ нужди на държавата и тѣ, като нѣматъ такива фондове сѣ принудени да се откажатъ отъ известни дѣйствия, които могатъ да направятъ добрини, въобще да бждатъ полезни за самата държава. Но мисля, г-да прѣдставители, че повече отъ това, което сме направили въ бюджета, именно да се изтеглятъ тѣзи фондове на три мѣсеца, и повече отъ туй, което прѣдвиждаме въ втората алинея, повече отъ това, по мое мнѣние, е невъзможно. Г-нъ Такевъ ни казваше тукъ да се намагѣли — не помня цифрата, която казваше. (С. Калчовъ: Да се фиксиратъ.) Да се опрѣдѣлѣло въ закона за отчетността по бюджета каква трѣбва да бжде сумата. Г-да народни прѣдставители! Не е възможно да се опрѣдѣли точната цифра, която е необходима за една година или за друга, отъ безусловнитѣ фондове. Има случаи, когато, напр., 100.000 л. сѣ повече отъ достатъчни, но има години, въ които 500.000 л. сѣ недостатъчни. Нѣма нужда да обясняваме цѣлѣта, прѣдназначението на тѣзи фондове. На всѣки случай, фактъ е, че при този моралъ общественъ, какъвто Европа прокарва, тѣ сѣ повече отъ необходими. Нѣма нужда да се пускаме въ подробности, защото въпросътъ е много щекотливъ, но фактътъ си е фактъ, тя е една горчива истина и ние трѣбва да признаемъ, че тѣзи суми сѣ повече отъ необходими и не е възможно прѣдварително да се опрѣдѣли въ закона за отчетността по бюджета каква трѣбва да бжде тази сума. Тя не е възможно да се опрѣдѣли и по други съображения, г-да прѣдставители. Ние имаме законъ за отчетността по бюджета. Това не е единъ бюджетъ, въ който да опрѣдѣляме по кой параграфъ каква сума ще бжде нужна. Ние само опрѣдѣляме начинитѣ, по които бюджетитѣ ще се приготвятъ, какъ ще се вотиратъ, какъ ще се изразходватъ и контролиратъ гласуванитѣ суми. Това е прѣдназначението на закона за отчетността по бюджета. И, слѣдователно, ако вземемъ ние да прѣдвиждаме и всѣки параграфъ кой колко може да бжде и, въобще, отдѣлитѣ глави какви суми ще съдържатъ, тогава нѣма да бжде законъ за отчетността по бюджета, а просто нѣкакъвъ си бюджетъ. Ето защо азъ мисля, че Народното Сѣбрание ще приеме, че на втората алинея на чл. 58 нѣма възможностъ друга една редакция да се даде,

освѣтъ тъй, както е, и азъ бихъ молилъ Народното Сѣбрание да я приеме тъй, както е.

Ю. Теодоровъ: Г-да народни прѣдставители! Извѣстно ви е тия безусловни фондове, които били необходими, казватъ, за поддържането, за интереса на държавата, тия безусловни фондове, казвамъ, какво външение сж правила въ общественото мнѣние по начина, дѣто така сж се раздавали досега; колко общественото мнѣние се е тревожило, колко нападки сж легнали върху личноститѣ на нашитѣ държавни мъже отъ този лошъ начинъ, както досега сж се разходвали! Ние, г-да, трѣбва да падимъ честта на нашитѣ управници; (И. Бобковъ: Когато сами не желатъ да си я щадатъ!) трѣбва чрѣзъ законъ да гарантираме тѣхнитѣ личности, защото честта на почтения човѣкъ е много по-скѣпа отъ всичко друго. Каква цѣль има единъ опетненъ животъ, или може да не е опетненъ човѣкъ, но общественото мнѣние да го смѣта за опетненъ? Заради туй ние трѣбва да гарантираме нашитѣ държавници отъ такива нападки. Азъ виждамъ, че чрѣзъ този способъ, който е проведенъ сега въ законопроекта, именно чрѣзъ втората алинея на чл. 58, ние правимъ единъ голѣмъ прогресъ въ това отношение. Досега, вие знаете, безусловнитѣ фондове се даваха поотдѣлно на всѣки министръ и той си ги вземаше и туряше въ джеба си и не знаеахъ даже неговитѣ другари какво става съ тѣхъ. Много случаи имаше, дѣто прѣзъ януарий пада кабинетътъ, задигаха фондоветѣ и не оставяха нищо, освѣтъ ако оставѣха нѣкои борчове относително тѣзи фондове. Но фактъ е неоспоримъ, че всички почти министри досега, като сж си давали оставкитѣ, задигали сж безусловнитѣ фондове. Само единъ министръ, Военниятъ Министръ, остави веднажъ 5.000 л. Тая работа трѣбва да се регулира. И азъ мисля, че, за да бѣде още по-добрѣ регулирано, това, което се прие въ бюджета, че тия фондове трѣбва да се теглятъ слѣдъ изтичането на всѣко тримѣсечие, трѣбва да се узакони въ закона, защото бюджетътъ е ефемерно нѣщо, минава-заминува всѣка година, а това трѣбва да лежи въ закона. То е тоже една втора гаранция, и твърдѣ голѣма, като се изтеглятъ на всѣки три мѣсеца; да не може изведнажъ да се взематъ, както става сега, да не могатъ да се взематъ въ януарий или февруарий, но отъ три мѣсеца на три мѣсеца. По моето мнѣние нужно е на всѣки три мѣсеца Министерскиятъ сѣвътъ да направи едно постановление и да изтегли слѣдъуемата се частъ, ако има нужда разбира се; слѣдъ изтичането на това тримѣсечие ще направи ново постановление, че безусловниятъ фондъ се е изчерпилъ и че държавата има нужда да вземе слѣдъуемата се $\frac{1}{4}$ частъ отъ второто тримѣсечие и да прати това свое постановление въ ковчежничеството и тогава да изтегли слѣдъуемата се частъ отъ тримѣсечието и т. н. Тѣзи постановления на Министерския сѣвътъ най-насетѣ ковчежничеството да

ги праца при Върховната Сметна Палата и тя ще знае сама кога сж изтеглени, дали цѣлитѣ фондъ е изтегленъ или не, и има ли нужда или нѣма. То ще бѣде най-добра гаранция и по пикой начинъ да не могатъ да се хитрятъ упреди върху нашитѣ г. г. министри. При сѣ това, не ще бѣде злѣ да се внимава, щото безусловниятъ фондъ да бѣде възможности по-малкъ. По това, което вчера говорѣше г. Такевъ и което сега опроверга г. Шивачевъ, че трѣбва да се опрѣдѣлятъ, да се фиксиратъ точно сумитѣ въ закона, това нѣщо не може да бѣде, защото обстоятелствата не сж винаги еднакви и споредъ нуждитѣ ще се даватъ. Тая сума ще се туря въ бюджета всѣка година.

И тъй, като изказвамъ тѣзи мисли, г-да, като приемамъ тази алинея на чл. 58, съ която ние правимъ единъ голѣмъ прогресъ, къмъ тая алинея азъ правя нѣколко малки поправки или прибавления, за да бѣде по-пълна, по-добрѣ прилагана на практика. Тая алинея да се състои въ слѣдъуещето: „Безусловнитѣ фондове се изразходватъ съ съгласието на Министерския сѣвътъ“ — тъй, както е казано въ проекта. Слѣдъ това: „Тия суми могатъ да се изтеглятъ прѣзъ течението на всѣко тримѣсечие по $\frac{1}{4}$ частъ, съразмѣрно, съ постановление, което да съдържа, че фондътъ за миналото тримѣсечие е изчерпанъ и че сж се явили държавни нужди, за да се изтегли слѣдъуемата се частъ за настѣпалото тримѣсечие отъ тия фондове. Тия постановления на Министерския сѣвътъ се изпращатъ отъ ковчежничеството въ Върховната Сметна Палата като оправдателни документи“. Тая алинея азъ ще я дамъ на бюрото и моли Народното Сѣбрание да я приеме, а сѣщо така и г. министрътъ.

Г. Кирковъ: Г-да народни прѣдставители! Искамъ да кажа нѣколко думи по поводъ на алинея втора отъ чл. 58. Надѣвамъ се, че вие нѣма да бѣдете очудени ако кажа, че ние сме по принципъ противъ тъй нареченитѣ безусловни фондове. Въ нашитѣ очи тѣ не сж нищо друго, освѣтъ едни шишонски фондове; за каквито щете цѣли да ги употребявате, въ всѣки случай въ дѣното на тази цѣль лежи нѣщо неморално. Завчера когато разисквахме въпроса, дали държавата, когато е нужно да си прибере данъцитѣ, може да посегне на имотитѣ на своитѣ подданици, се изказахме въ смисълъ, че това е безправствено, че това е неморално отъ страна на държавата, ти именно да се явява разорителъ на своитѣ подданици и, за да събере своитѣ данъци, да посѣга върху собствеността на своитѣ подданици. Този моралъ, обаче, забраненъ за държавата, се допускаше пакъ отъ сѣшитѣ оратори за частнитѣ лица; т. е. частнитѣ лица могатъ за своитѣ вземаници да продаватъ имотитѣ на своитѣ длъжници. Сега виждаме противната теория. Сега, всѣки отъ васъ се съгласява, че за пари всѣки единъ български гражданинъ може да върши нѣщо неморално. Значи, за частнитѣ лица е неморално, обаче сега за държавата вече става морално. Тѣй

сщо, когато е дума да се запази собствеността, обикновено смята се за неморално ако държавата се яви този, който иска да унищожи тази собственост; когато, обаче, става въпрос за действителното развратяване на гражданитѣ, тогава това развратяване не се вмѣнява вече въ вина на държавата. Въ такъв дух се говори миналия път и сега.

Казватъ, че държавата въ лицето на едно или двѣ свои министерства може да употреби тѣзи безусловни фондове, за да добие кой-знае какви важни тайни. Прѣди всичко, чини ми се, че врѣмето на тѣзи тайни като че е минало. Сега вече нѣма тайни. Особено това е вѣрно за Министерството на Външнитѣ Работи — за дипломатията. Види се, прѣдполагатъ още, че дипломатическитѣ сношения, или въобще дипломатията се състои въ това какъ майсторски да хвърлиш картата, дали не те вижда твоя противникъ дѣ ти е козътъ. Такава е дипломатията. Обаче, ако погледнемъ малко по-дълбоко, ще видимъ, че това съвсѣмъ не е нужно, даже не е рѣшающе, че да се харчатъ държавнитѣ срдѣства за такива услуги, е не само неморално, но доста глупаво, даже доста наивно. И съ подобни заслуги съвсѣмъ нищо не се печели за държавата, но можешъ много лесно да бждешъ оскандаленъ.

По-нататкъ нѣкои отъ ораторитѣ допуснаха, че за Външното Министерство, най-сетнѣ, може да се откаже подобенъ единъ фондъ, но що се отнася до Военното, не е възможно безъ такива фондове.

Г-да народни прѣдставители! И тукъ ми се чини, че работитѣ сж много прѣувеличени; и не само че сж прѣувеличени, но и не сж толкова добри разбрани работитѣ. Азъ бихъ желалъ да зная, какви особени тайни ние можемъ да вземемъ, да кажемъ отъ Турция и отъ нашитѣ съседни страни, и тѣ какви тайни могатъ да взематъ отъ насъ, и то главно съ една сума отъ 15.000 л.? Ами че вземѣте всички нѣща, които се вършатъ въ военно отношение въ една държава, и ще видите, че тѣ не почиватъ на никаква тайна, на никаква мистерия, а почиватъ на извѣстни военни правила; тѣ почиватъ на дислокация на армията, на укрѣпления и т. н. Това не съставлява тайна. Този, който познава военното изкуство, комуто географията на Турция, или Сърбия, или Румѣния не е тайна, може много лесно да познае разположението на противника, и тамъ да отиде да похарчи тия 15.000 л., за да купи тѣзи тайни, то е много смѣшно. Обикновено работитѣ се свършватъ съ скандалъ; голѣмитѣ държави, които харчатъ такива суми, обикновено завършватъ тѣй; и не само туй, но често пати ставатъ жертва на много голѣми машинации. Азъ си припомнямъ, че тукъ у насъ прѣди години Военното Министерство даже държеше тѣй нареченитѣ приближени, единъ видъ като шпиони ужъ, личности отъ най-доленъ калибръ. Напр., имаше единъ шметикюли, който се запимаваше съ ролата да разкрива тайнитѣ, нужни

за нашето Военно Министерство, а то собствено за да изнася боклука на нашето Военно Министерство на вѣнъ. Други случаи не искамъ да споменвамъ. Нѣкои мои лично познати ме увѣряватъ, че въ такива случаи по-лесно е държавата да бжде изиграна отъ разни мошеници. Що се отнася до обзора на мѣстности, който се върши не отъ шпиони, не отъ мошеници и не отъ лица взети отъ улицата, а въ всѣки случай отъ хора свѣдущи, то за туй не сж нужни тайни фондове.

Ето защо, прѣдъ видъ на тия съображения, първо, че съ подобни фондове нищо не се добива, нито въ дипломатическитѣ връзки, нито пъкъ въ военното дѣло, нищо особено, нищо цѣнно не може да се добие, и то съ такава една сума отъ 15.000 л. или даже 20.000 л. — това отъ една страна; отъ втора страна, тѣй като подобни фондове служатъ за развратяване на гражданитѣ въ нашата държава, тѣй като тѣзи фондове турятъ държавата въ едно освѣтление твърдѣ неблагоприятно за нея, съ една рѣчь, тѣй като съ тѣзи фондове се поддържа, се прѣвзвнся принципътъ, че за пари можешъ да бждешъ шпионинъ, че можешъ да извършвашъ най-калната, най-позорната роля, отъ която всички български граждани се възмущаватъ — ето защо, казвамъ, прѣдъ видъ на тия съображения, азъ намирамъ, че подобни фондове не могатъ да бждатъ допуснати въ нашата страна. И тѣзи, които ги допусчатъ, тѣ трѣбваше да бждатъ логични, трѣбваше да бждатъ и по-напрѣдъ логични. Ако тѣ намиратъ, че е неморално при събирането на данѣцитѣ да продаватъ пощвитѣ и котлитѣ на българскитѣ данѣкоплатци, нека тѣ бждатъ послѣдователни и да намѣрятъ, че тѣй сжщо е неморално за държавата да сѣе развратъ и да привиква къмъ подобни позорни мисии българскитѣ граждани. Тогава тѣ биха били послѣдователни. А отъ туй нито на косятъ не биха пострадали дипломатическитѣ отношения на България; за туй нито на косятъ не биха пострадали срдѣствата и мѣрките на Военното Министерство да защищава отечеството. Азъ ви увѣрявамъ, че и безъ тия шпионски фондове нашата държавна политика съ иностраннытѣ държави може да се води много хубаво, много мъдро. Тѣй сжщо и нашитѣ военни могатъ да защищаватъ много храбро нашето отечество, безъ да има нужда отъ тѣзи тайни фондове и безъ да си служатъ съ личности най-кални, които могатъ само да компрометиратъ едно учрѣждение, една държава.

Ц. Таслаковъ : Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че тоя параграфъ трѣбва да отнеме най-голѣмото наше внимание и че тукъ ще трѣбва да станатъ разисквания, въ които да взематъ участие първитѣ наши хора. Въ тѣхенъ интересъ е да постъпятъ така, щото въ бждеще съ безусловнитѣ фондове да не може да се злоупотребява. Азъ не казвамъ, че се злоупотребява отъ страна на тия, въ рѣцѣтъ на които сж дадени, но поне да на-

правят да не може да се злоупотребява съ общественото мнение. Азъ не мога да си въобража, какъ могат хора, които сж държавни маже, които сж били и се надвпат да бждатъ министри, да оставятъ отворени вратата, за да могатъ тѣ да бждатъ оклеветени. Това ме навежда къмъ мисълта, че дѣйствително обществената съвѣсть е права, когато ги обвинява, че тѣ задигатъ безусловнитѣ фондове и ги турятъ въ джебоветѣ си, безъ да мислятъ да ги употребятъ за интереситѣ на държавата. Не ще съмниие, че много бихъ желалъ такива фондове да не съществуватъ нито въ закона, нито да се прѣдвжидатъ нѣкога въ бюджета. Но, ако това се вижда, че е невъзможно, ако тукъ повечето сж убѣдени, че трѣбва да съществуватъ, то всички трѣбва да се потрудимъ, да се погрижимъ да оградимъ това злоупотребление въ обществото. Ние ако сме прави въ мисълта си, че тия фондове сж нужни, трѣбва да дадемъ на обществото да разбере, че тѣ не могатъ да се злоупотребяватъ. Това е нашъ дългъ. Защото не е достатъчно всѣкога, и когато се приеме бюджетътъ, всички да викаме: не бива да се даватъ безусловни фондове. Сега му е врѣмето, или да изхвърлимъ този членъ, да нѣма безусловни фондове, или, ако ще ги има, да направимъ така, щото да нѣма злоупотребления и да бжде добръ оформена тѣхната изразходваностъ, за да могатъ всички ония, въ рѣцѣтъ на които се даватъ, да се оправдаятъ винаги, когато противъ тѣхъ се повдига критика незаконна. Ще рече, че трѣбва да има нѣкаква смѣтка да се дава за изразходването на тѣзи фондове. Ще трѣбва да има, споредъ мене, контролъ прѣдварителенъ и контролъ послѣдующъ. Споредъ мене, прѣдварителниятъ контролъ не е толкова маженъ. За него би могло да се направи нѣщо твърдѣ сериозно, за да не могатъ да се изразходватъ паритѣ освѣнъ за работи интересующи държавата. Този контролъ ще е достатъченъ въ лицето на Министерския съвѣтъ. Министерскиятъ съвѣтъ ще трѣбва да постанови, защото недостатъчна е фразата, която е казана тукъ, че тѣ се изразходватъ съ съгласието на Министерския съвѣтъ. Само „съгласието“, споредъ мене, е недостатъчно, а трѣбва „рѣшението на Министерския съвѣтъ“ и това рѣшение трѣбва да бжде написано, изразено писмено. Ще кажете, защо е туй писмено съгласие? Менѣ ми се струва, това е лесно да се обясни: онова, което се рѣшава само съ думи, рѣшава се много леко, а онова, което се рѣшава писмено, по-трудно се рѣшава, и онзи, който ще си сложи подписа, ще бжде внимателенъ, ще обърне по-голямъ внимание, да не би това рѣшение въ нѣщо да го изобличи. Независимо отъ това, г-да народни прѣдставители, това рѣшение ще бжде потрѣбно и за послѣдующия контролъ. Ето азъ какъ схващамъ тази работа. Когато ще да се изтеглятъ фондоветѣ за три мѣсеца — не ще съмниие, азъ съмъ съгласенъ да се опрѣдѣли, ако щете, и за 4 мѣсеца, — да има прѣдварително рѣшение отъ Министерския съвѣтъ, въ каквата смисълъ

говори г. Юрданъ Теодоровъ. Но това още не е достатъчно. За всѣки конкретенъ случай, за който ще трѣбва да се похарчи извѣстна сума, трѣбва надлежниятъ министъръ тоже да поиска разрѣшението на Министерския съвѣтъ, тоже да поиска неговото съгласие и това рѣшение да бжде написано, или изразено писмено. Ще попитате: за кого ще трѣбва то? Ето за кого. Споредъ мене, това рѣшение за конкретния случай, за който трѣбва да се похарчи извѣстна сума, министърътъ ще го вземе и тури въ джеба си; ще дойде врѣме, когато ще го критикуватъ въ обществото, а този денъ ще да е доста миналъ, за да може да се покаже поне на по-важни хора безъ ущърбъ за държавнитѣ интереси. Когато се повдигне шумъ, какъвто бѣше шумътъ за изтегленитѣ фондове прѣзъ 1898 г., тогава министърътъ, който ги е похарчилъ, ще измъкне отъ джеба си рѣшението на Министерския съвѣтъ и ще отблъсне всички незаконни и нелоялни критики, и ако би принесло врѣда на държавата ако рече да даде публичностъ на това рѣшение, той ще намѣри да покаже това рѣшение за похарченитѣ пари на по-първитѣ хора въ партиитѣ и пакъ ще се запази тайната. Защото, азъ не мога да допусна, че хора, които сж били министри и ще бждатъ такива, ще отидатъ да издаватъ една тайна, която компрометира държавата. По този начинъ ние ще можемъ да ограничимъ злоупотребленията съ тия фондове, или, ако сте съгласни, че не може да се злоупотребяватъ, ако не допускате, че злоупотребления има, то ние ще завардимъ обществото и общественото мнение отъ подхлъзване, като ще му докажемъ, че то се лъже, когато казва, че се злоупотребявало съ безусловнитѣ фондове. Споредъ мене, това е единствениятъ контролъ, който ние можемъ да прѣдвидимъ. Азъ не мога да бжда съгласенъ съ моитѣ добри другари, да се дава отчетъ на Държавния Глава. Споредъ нашата конституция, Държавниятъ Глава не е отговоренъ за дѣлата на министритѣ и за управлението на държавата. Ние не можемъ да го туряме отговоренъ въ най-щекотливитѣ въпроси, ние ще го изложимъ. Тогава ще може да се експлоатира и казва, че паритѣ сж били похарчени не за цѣльта, а сж турнати въ джеба, и че въ краенъ случай и Държавниятъ Глава е ималъ интересъ отъ тѣхното неправилно похарчване, че сж си ги раздѣлили съ министритѣ и затова той е одобрилъ този отчетъ. Ето защо твърдѣ опасно е да даваме този отчетъ въ рѣцѣтъ на Държавния Глава, защото ние го излагаме на критики, отъ които той трѣбва да бжде недосѣгаемъ.

Прѣдъ видъ на всичко това, г-да прѣдставители, азъ ще моли едно нѣщо. Намѣсто ние тукъ да правимъ редакция, едни въ една смисълъ, а други въ друга смисълъ, то най-добръ е, да оставимъ този членъ да се върне въ комисията и въ присъствието на г. Министра на Финанситѣ да му се даде оная редакция, която да отговаря на ония мисли, които тукъ се изказаха. Не мисля, че ще

може да намърите доводи да оборите това, което ви казвам тукъ. Всички сте съгласни, че трѣбва да туримъ контролъ за харченето на тия суми; всички сте съгласни, че този контролъ е почти невъзможенъ, защото ще се изгуби цѣлѣта, за която се употребяватъ тия суми — не ще можемъ да запазимъ тая тайна.

Ето защо, като се надѣвамъ, че всички сте съгласни съ това, което говорихъ, надѣвамъ се тоже, че ще се съгласите да се върне този членъ въ комисията и да му се даде една добра редакция, и мисля, че г. Министерътъ на Финансите нѣма да възстане противъ това.

Ю. Теодоровъ: Азъ искамъ да дамъ едно малко обяснение на г. Киркова, който говорѣше противъ безусловнитѣ фондове, че не били нужни, че развращавали народа и т. н. Тѣ развращаватъ, когато сж въ ръцѣтъ на лошъ човѣкъ. Зависи отъ човѣка, комуто ги даваме и зависи за каква цѣль ги даваме. Ако ги даваме за запазване държавната безопасностъ, за живота и имота на хората въ страната, тогава разбирамъ; а ако е нѣкой развратникъ да ги дава за развратни цѣли, то е пъкъ друга работа. Гледа се, за какво и на кого се даватъ. Желателно е, наистина, въ по-малки размѣри да се даватъ и, както казахме по-напрѣдъ, да се даватъ по рѣшението на Министерския съвѣтъ — на тримѣсечия и съ постановление всѣки пътъ, то е вече гарантирано до възможностъ. Каква полза принасятъ безусловнитѣ фондове по външната поливка или по Военното Министерство, това се разбира само по себе си, и не искамъ да говоря по него въпросъ. Но понеже нѣкои казаха, че за Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи не билъ нуженъ безусловенъ фондъ, азъ ще кажа, че, напротивъ, нуженъ е безусловенъ фондъ и по Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи. Министеръ не съмъ билъ, впрочемъ губернаторъ съмъ билъ. Въ 1879 г. отидохъ въ Русчукъ губернаторъ; намѣрихъ града прѣпълненъ съ вагабонти — подиръ окупационното правителство; всѣка нощъ чупѣха кепенци, чупѣха каси, крадѣха — вагабонти всевъзможни. Панически страхъ владѣеше. Но благодарение, казвамъ, на дѣятелността на полицмейстера, който имаше два коня, съ единия ходѣше денемъ, а съ другия нощемъ, и съ помощта на безусловнитѣ фондове, не остана прѣстѣпление, което да се не издири. Какъ мислите вие, г-да социалисти? Вие не сте били администратори и не знаете тая работа на практика, както азъ я знаа. Какъ мислите вие, дали въ всѣко събрание въ държавата, дѣто се събиратъ двама-трима, че се за добро се събиратъ? Малко ли вагабонти има у насъ, малко ли фалшификатори има? Напр., имаше фалшификатори на гербови марки; имаше такива вагабонти, които разбиваха каси, които правѣха фалшиви монети и пр. Какъ може да се откриятъ тия прѣстѣпления? Тѣзи хора, плащани отъ безусловнитѣ фондове, не можемъ да ги гледаме съ прѣзрѣние, че сж шпиони

и долни хора: тѣ служатъ на отечеството. Тѣ сж тайната полиция. Не може да се запази порядѣкътъ, имотътъ и животътъ на хората безъ това. Тѣ сж нужни работи: тѣхъ ги има въ всичкитѣ държави, и за туй трѣбва да се отпуснатъ безусловни фондове, но добръ да гледате кому ги давате. А тази гаранция, която е проведена въ този законъ и както азъ я допълвамъ, мисля, че е достатѣчна.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Най-напрѣдъ заявявамъ, че азъ приемамъ бѣлѣжката на г. Мирски, вмѣсто безусловни фондове да се наречатъ тайни фондове; думата ми се вижда по-българска. За тайнитѣ фондове, съ изключение на крайната лѣвица, почти всички признаватъ, че трѣбва да ги има. Не е право, когато се твърди, че тѣ сж само шпионски фондове. Ония, които сж минали прѣзъ Министерството на Външнитѣ и прѣзъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи, знайтъ, че съ тайнитѣ фондове се плащатъ по нѣкой нѣтъ грѣхове, и тежки грѣхове, и на администрацията, и на други нѣкои държавни служители. Не се употребяватъ само за да се взематъ свѣдѣния отъ чужди държави или да се поддържатъ агенти въ чужди държави, но употребяватъ се вредъ, дѣто се има нужда да се запази честта и достойнството на държавата. Особено въ млади държави, каквато е България, ставатъ погрѣшки, които скжпо би сторили, ако не може да се поправятъ безъ шумъ, и особено ако не може да се поправятъ по единъ бързъ начинъ. Безъ такова едно срѣдство, оставено на разположението на Министра на Външнитѣ Работи, погрѣшките би могли много мжчно да се поправятъ, а особено би се нанесълъ силенъ ударъ на честта и достойнството на държавата, ако всичко това би излѣзло прѣдъ свѣта. Тѣй смжщо обществената безопасностъ изисква често пжти да може Министерътъ на Вътрѣшнитѣ Работи или Министерътъ на Външнитѣ Работи да прави по евангелски: което дава дѣсната рѣка, да не го знае лѣвата. Не е въпросъ за нѣкои голѣми суми, особено у насъ както става сега. Въпросътъ е да се даде възможностъ на онѣзи, които управляватъ, да употребятъ срѣдствата, които имъ се даватъ, за да запазятъ страната отъ по-големо зло. Редакцията, която азъ съмъ далъ на члена, особено втората алинея, азъ не я разбирамъ даже въ смисълъ, както я разбира г. Юрданъ Теодоровъ. Нарочно съмъ употребилъ думитѣ „съ съгласието на Министерския съвѣтъ“, а не по рѣшението на Министерския съвѣтъ. Съ това съмъ искалъ да кажа, че не трѣбва да има формално постановление на Министерския съвѣтъ, формално рѣшение на Министерския съвѣтъ. Нѣщо повече: азъ разбирамъ, че Министерскиятъ съвѣтъ ще се съгласи по начало за едн-каква си цѣль да се дадатъ пари, но кому ще ги даде, било Министерътъ на Вътрѣшнитѣ Работи, било Министерътъ на Външнитѣ Работи, или Министерътъ на Войната, това другаритѣ му не бива да знайтъ. За да бждатъ

цѣлестобразно изразходвани тѣзи суми, така трѣбва да се върши работата. У насъ се въведе обичай да задържимъ само единъ фондъ — по Министерството на Външнитѣ Работи, и друга една сума, по-малка, на разположение на Военния Министъръ. Министърътъ на Външнитѣ Работи даваше и продължава и сега да дава на другаря си отъ Вътрѣшнитѣ Работи, когато му трѣбватъ извѣстни суми, почти всѣки мѣсецъ. При такива условия, ако приемате прѣдлаганата редакция на члена, азъ съмъ убѣденъ, че ще може успѣшно да се постигне цѣльта, за която се отпущатъ тайнитѣ фондове на правителството.

Да поставите граници въ закона, до какъ могатъ да отидатъ тайнитѣ фондове, това е противъ самото начало за допусане тайнитѣ фондове. Не сж години еднакви и врѣмената еднакви, та да можете отнапрѣдъ да опрѣдѣлите до какъ ще се отива. Ако министерството е съставено отъ лица, които добръ разбиратъ дълга си, и ако тѣ видятъ, че има нужда за по-голѣми суми, и да поставите въ закона такова едно ограничение, тѣ ще могатъ винаги да убѣдятъ народното прѣдставителство, при гласуването на бюджета, да прѣвиши онаа сума, която би се поставила въ закона. А пъкъ ако оставите свободно, то се дава поводъ всѣка година народното прѣдставителство да може да дебатира върху тази сума и да се приеме едното или другото, да се уголѣмява или намалява. Азъ моля, слѣдователно, народното прѣдставителство да приеме чл. 58 тѣй, както е въ законопроекта и както го докладва и прие комисията, съ тази само забѣлѣжка, че вмѣсто безусловни фондове, да се наричатъ занапрѣдъ тайни фондове — като се взематъ за основа, разбира се, и обясненията, които сега дадохъ.

Н. Цановъ: Г-да прѣдставители! Ние ще гласуваме противъ безусловнитѣ фондове, и ето защо. Досега всѣкога, когато се е искалъ кредитъ за тайни фондове отъ министерствата, всѣкога прѣдъ Народното Събрание министритѣ сж излизали съ мотиви, че тайнитѣ фондове били нужни заради това, защото, ако не сж били отпущани тѣ, държавата можела да си изплати нѣщо. Но ето 25 години досега откажъ сжествуваме като отдѣлно политическо тѣло, и досега нито единъ министъръ въ потвърждение на тия свои мисли не дойде да ни каже при изразходването на тайнитѣ фондове заминали врѣмена кога сж били вземани и при какви обстоятелства, та да ги отпущаме и сега.

А. Груевъ: Тогава искайте отчетъ.

Н. Цановъ: Напр., ние бихме могли да говоримъ сега за факти, които сж се вършили прѣди 20 години, прѣди 25 години и т. н. Ни единъ министъръ — това нека бѣде забѣлѣзано — не дойде да ни каже, че ето, въ еди-кой си година България се заплашваше отъ такава и такава опасностъ; и ако

нѣмахме ние на рѣцѣ тайни фондове, щѣше да я постигне опасността. Тайнитѣ фондове бѣха, които я спасиха. Всѣкога министритѣ, било сега, когато искатъ прокарването на този параграфъ, било тогава, когато сж искали въ бюджетитѣ прокарването на параграфа за тайнитѣ фондове, сж ни говорили само фрази: гласувайте тѣзи фондове, защото безъ тѣхъ не може да сжествува една добръ уредена държава. Че ние трѣбва да бждемъ противъ тайнитѣ фондове, има едно много важно обстоятелство. Досега сж отпущани, кога по-малко, кога повече, тайни фондове, но ни веднажъ, г-да прѣдставители, ни 5 ст. не оставаха отъ тѣзи тайни фондове, ни при едно министерство не се каза: ето това министерство за въ полза на държавата похарчи толкозъ хиляди франка, останаха 50 л., 100 л., 10 л. или 5 ст. Какъ тѣй, тѣзи всички фондове отиватъ за държавата, когато по всички други параграфи сѣ е имало понѣкога и остатъци: нѣкога нито даже се е искало повече, както забѣлѣжи тукъ единъ мой приятель. Значи, онова, което се е искало, е отивало въ полза на държавата. Но че държавата не е била въ опасностъ, че тѣзи фондове не сж отивали въ полза на държавата, азъ говорихъ единъ пътъ миналата сесия, при коалиционното правителство, ще го повтори още веднажъ — азъ за себе си имамъ свидѣтелството на единъ бившъ министъръ, многогодишенъ. Когато пръвъ пътъ коалиционното правителство посегна на унищожението на тайнитѣ фондове по Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи, този бившъ министъръ дойде и поздрави коалиционното правителство съ туй, че то е направило една голѣма стѣпка напредъ. Той ми каза, че въ продължение на всичкото свое министерствуване нито една стотинка отъ тайнитѣ фондове не знае да е отишла въ полза на държавата, а всички абсолютно суми сж вземани отъ ковчежничеството и сж отивали въ частнитѣ дѣебове на министритѣ.

Нѣкой отъ дѣсницата: Кой?

Н. Цановъ: Единъ бившъ министъръ.

Д-ръ П. Ношковъ: Кажете му името!

Г. Пасаровъ: Кой бѣше?

Н. Цановъ: Той говорѣше даже, че унищожението на тайнитѣ фондове въ България е необходимо не само отъ това гледище, че съ туй ще прѣкратимъ извѣстни злоупотрѣбления, които сж се поощрявали отъ Народното Събрание и отъ цѣлата държава, но ние ще унищожимъ единъ източникъ, или една прицѣлна точка, къмъ която се отправятъ очитѣ на всички, които сж желали да взематъ министерската маса. Защото, той казваше, не 12-тѣ хиляди годишна заплата е привличала досега министритѣ, не тѣзи нищожни пари каратъ да се биятъ хората, за да се докопатъ до министерскитѣ столове, но безусловнитѣ фондове. Защото

единъ министъръ като вземе 100—200.000 л. на годината, тѣзи сж паритѣ, отъ които ще има голѣмата полза, а не е министерската заплата. Това, г-да, не сж мои думи, а думи на бивши единъ министъръ и министъръ отъ Стамбулово врѣме. (Обаждатъ се: Кажете кой?) Той бѣше депутатъ заедно съ насъ. Нѣма нужда тукъ да му казвамъ името, но единъ денъ мога да му кажа и името. (Отъ дѣсницата: Саллабашевъ да не е?)

Прѣдъ видѣ на всички тѣзи нѣща, азъ мисля, че Народното Събрание ще направи дѣйствително единъ актъ на куражъ, ако унищожи окончателно всѣкакви безусловни фондове у насъ. Това ще бѣде дѣйствително едно голѣмо прѣчистване на всичко минало.

И. Воденчаровъ: Нека стане министъръ, че ще видимъ!

Министъръ М. Сарафовъ: Г-нъ Цановъ, мисля, е малко прѣкаленъ въ своя възгледъ. Азъ мога да ви кажа, напр., че ние плащаме отъ безусловнитѣ фондове една работа, която сме наслѣдили отъ народняшко врѣме и се плаща всѣка година. (Смѣхъ въ крайната лѣвица.) Съвършено права е работата и въ интереса и за честъта на държавата трѣбва това нѣщо да вършимъ.

Н. Цановъ: Да ги гласуваме!

Министъръ М. Сарафовъ: Не можемъ да гласуваме, защото не може да излѣзе наявѣ. Не е вина на онова правителство, но така били създадени обстоятелствата, че трѣбва да се продължава това нѣщо. Не зная оная г. бивши министъръ, който Ви е говорилъ, какво министерство е управлявалъ... (Обаждатъ се: Саллабашевъ!) А, тогава друго нѣщо! Но, ако е миналъ прѣзъ Министерството на Внѣшнитѣ или Външнитѣ Работи...

Н. Цановъ: Министъръ на Финанситѣ.

А. Урумовъ: Иванъ Саллабашевъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Ако е миналъ прѣзъ Министерството на Внѣшнитѣ или Външнитѣ Работи, на всѣки начинъ не цѣще да държи този езикъ.

Азъ още една забѣлѣжка искамъ да направя. Азъ не вѣрвамъ, че 8 души български министри ще се борятъ да дойдатъ на властъ, за да взематъ напр. 80.000 л., които ние сега прѣдвиждаме като безусловни фондове.

Н. Цановъ: Нѣкой клубъ напр. ще издигнатъ; не за въ джеба си. Или нѣкое друго благотворително заведение.

Министъръ М. Сарафовъ: Моля Ви, моля Ви! Ако ние гласуваме голѣма сума, имало би смисълъ да се прѣдполага, че нѣкой ще се облажатъ отъ тѣхъ; но какво може да се направи съ сумата

80.000 л., особено когато една частъ поне се ще бѣде нужна за държавни нужди? Истина, единъ пътъ се гласуваха 240.000 л., но и въ този случай ние знаехме по-голѣмата частъ кждѣ трѣбваше да отиде. Дали сж отишли, не зная. Въ 1899 или 1900 г., ми се струва, се гласуваха тия 240.000 л.

Азъ още единъ пътъ бихъ настоявалъ да се не говори толкозъ обидно за бившитѣ и бѣдѣщи български министри, защото въ тѣхъ се баремъ трѣбва да се има толкозъ довѣрие, че нѣма да отидатъ да излагатъ честъта си за нѣкоя си сума отъ 10—15.000 л. най-много.

Н. Мушановъ: Г-да народни прѣдставители! Нѣколко души вече отъ моитѣ политически другари говориха по тайнитѣ фондове и, ако нѣмаше нужда да се изкажемъ още веднажъ какъ можемъ да мотивираме ние съществуването на тайни фондове по принципъ, азъ не бихъ взелъ думата. Съгласявамъ се съ мнѣнието на г. Киркова, че тайнитѣ фондове сж не много честни фондове, че въ основата си могатъ често пъти да бѣдатъ безнравствени фондове; съгласявамъ се също съ мнѣнието на г. Цанова, че никога не сж, може би, служили за интереситѣ държавни, а, може би, за интереситѣ лични на хората, които сж разполагали съ тѣхъ. Прѣдъ видѣ обаче, че въ международно отношение, въ дипломатическо отношение особено, още сж далечъ отъ тѣзи норми на нравствени правила, които урегулиратъ нравствени понятия у хората, мислимъ, че съвършенната държава, както се тя управлява, има нужда отъ тайни фондове. И ако ние българитѣ искаме да излѣземъ най-мудри, ще посоча на оная практика, по която всички съвърменни държави иматъ тайни фондове. Въ французката история има единъ случай, единъ смѣлъ случай на Гамбета, който прѣвъ викна противъ тайнитѣ фондове, но една година слѣдъ унищожението имъ, французкото правителство, начело Гамбета, бѣше принудено да ги въведе. Слѣдователно, като приемамъ мотивитѣ на г. Киркова и на г. Цанова, ония които мислятъ, че трѣбва държавата да се управлява, трѣбва по принципъ да допуснатъ съществуването на тайни фондове и заради туй, по принципъ, азъ ги доуцамъ. Но, г-да народни прѣдставители, азъ поддържамъ ония ограничения, които моитѣ приятели правятъ. Първо, ограничението, което г. Такевъ прави: за изразходване на тайнитѣ фондове Министъръ-Прѣдседателитѣ трѣбва да съобща всичко по отношение на безусловнитѣ фондове на оня министъръ-прѣдседател, който го замѣсти. Защото, ако тѣзи тайни работи може да се извършватъ отъ Министъръ-Прѣдседателя, който е билъ, то на какво основание не може да се съобщатъ на Министъръ-Прѣдседателя, който иде послѣ и който отъ бѣдѣщитѣ тайни фондове ще изплаща. Азъ намирамъ, че е една гаранция да се дава отчетъ на наслѣдника на Министъръ-Прѣдседателя. Второ, много е странно, че днешното правителство не се съгласява съ друго едно ограничение, което въ

миналата сесия се прие съ Ваше съгласие, г-нъ министре, когато приехте едно ограничение, направено въ смисълъ да се изразходватъ тайнитѣ фондове отъ 3 мѣсеца на 3 мѣсеца. Ако Вие го приехте като едно ограничение за себе си, то защо не го приемете като едно ограничение за всички други, за които имаме доказателства, че повече сѣ злоупотрѣбавали съ тѣхъ? Ето защо, азъ като допуцамъ тайнитѣ фондове, мисля, че би трѣбвало да се приеме една поправка: за държавнитѣ пари да се дава отчетъ на наследника на Министъръ-Прѣдседателя и още да се харчатъ по на 3 мѣсеца. Въ това отношение, споредъ моето мнѣние, много голѣма гаранция ще бѣде личността на Министъръ-Прѣдседателя, за да не станатъ злоупотрѣбления. Но тъй като може да дойде Министъръ-Прѣдседатель, който да злоупотрѣбыва, ние намираме, че тѣзи ограничения, ако се приематъ, ще бѣде много добръ. Азъ виждамъ тукъ една невъзможностъ да се намѣри нѣщо по-добро и затова мисля, че е една относителна гаранция тая, която прѣдлагамъ. И тукъ азъ мисля, че съмъ съгласенъ съ възгледитѣ, които демократическата партия е проповѣдвала винаги за тайнитѣ фондове.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: По чл. 58 има три поправки.

Първата е на г. Мирски, който желае слѣдъ думата „свѣтъ“ да се каже: „но въ нѣкое тримѣсечие не може да се изразходва повече отъ $\frac{1}{4}$ отъ сумата, гласувана за цѣлата година“. Които приематъ това прѣдложение на г. Мирски, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Втора една поправка има отъ г. Юрдана Теодоровъ, който желае да се приложи една алинея къмъ чл. 58, която да гласи: „Безусловнитѣ фондове се изразходватъ съ съгласието на Министерския свѣтъ. Тия суми могатъ да се изтеглятъ прѣзъ течението на всѣко тримѣсечие по $\frac{1}{4}$ часть, съразмѣрно, съ постановление, което да съдържа, че фондътъ за миналото тримѣсечие е изчерпанъ и че сѣж се явили държавни нужди за да се изтегли слѣдующата се часть за настѣпналото тримѣсечие отъ тия фондове. Тия постановления на Министерския свѣтъ се изпращатъ отъ ковчежничеството въ Върховната Сѣбна Палата като оправдателни документи.“ Които приематъ това прѣдложение на г. Юрдана Теодоровъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Има една поправка отъ г. Киркова. Той желае, щото чл. 58 да се изхвърли.

Г. Кирковъ: Алинея втора да се изхвърли.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Алинея втора на чл. 58 да се изхвърли.

Министъръ М. Сарафовъ: Тогавъ ще остане старото положение — ще ги харчатъ самички. (Смѣхъ.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ тая поправка на г. Киркова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Има една поправка, направена отъ г. Такева, къмъ чл. 58 да се прибави слѣдующата алинея: „При свѣршване мандата на едно министерство, Първиятъ Министъръ на бившето правителство дава обяснение на свои приемникъ по изразходването на тайния фондъ.“ Които приематъ това прѣдложение на г. Такева, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Които приематъ чл. 58 (Министъръ М. Сарафовъ: Съ поправката „тайнитѣ“) съ поправката „тайнитѣ“ вмѣсто „безусловнитѣ“, които прие г. Министърътъ на Финанситѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 59. Всѣка сума, искана съ платежна заповѣдь на министритѣ или второстепеннитѣ распоредители, трѣбва да се отнася до единъ прѣдвиденъ въ бюджета кредитъ.“

„Наименованието на разхода въ заповѣдта трѣбва да съотвѣтствува напълно съ означения прѣдметъ въ бюджета.“

Въ тоя членъ думата „министритѣ“ да се замѣни съ „министра“; послѣ „или“ да се тури „на“; думитѣ „второстепеннитѣ распоредители“ да се замѣнятъ съ „второстепенния распоредителъ“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 59 съ поправкитѣ на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 60. Прѣнасяне суми изъ една глава на бюджета въ друга, или изъ единъ параграфъ въ други, се забранява безусловно.“

Въ тоя членъ думата „безусловно“ да се изпусне.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване. Които приематъ чл. 60 съ поправката на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 61. Прѣнасяне суми изъ запазенния фондъ за попълнение на нѣкой другъ параграфъ (чл. 24) може да стане само слѣдъ постановление отъ Министерския свѣтъ, утвърдено съ указъ отъ Княза. Но прѣди да се внесе кредитътъ за одобрение въ Министерския свѣтъ, надлежниятъ министъръ взема мнѣнието на Министра на Финанситѣ.“

„Указътъ на Княза, съ който се позволява прѣнасянето суми изъ запазенния фондъ за попълнение на нѣкой другъ параграфъ, трѣбва, заедно съ мотивирания докладъ (ако не се отнася до нѣща, които трѣбва да се държатъ тайно), непрѣмѣнно да се публикуватъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ и да

се внасят за утвърждение въ най-близката сесия на Народното Събрание.

„По никакъв начин не може да се прѣнасятъ изъ тоя фондъ суми за попълнение параграфи въ бюджета, опрѣдѣлени за съдържание личнитѣ състави на учрѣждения, за купуване вѣстници, за пособия, помощи и възнаграждения, за стипендии, конкурси, премии, четене лекции и екскурзии.

„Безусловно се забранява употрѣблението суми изъ тоя фондъ за учрѣждаване нови длѣжности, или за попълнение параграфи въ бюджета, дѣто не може да се искатъ строги и пълни документални оправдания за изразходването на прѣдвиденитѣ въ тѣхъ суми, като непрѣдвидени и безусловни кредити и пр.“

Въ чл. 61 думитѣ „безусловно се забранява“, въ началото на послѣдната алинея, да се замѣнятъ съ „забранява се“.

К. Мирски: Азъ нѣма да прави никаква поправка по настоящия членъ; само ще помоля г. Министра на Финанситѣ да заяви, за да се знае, че когато засѣдава Народното Събрание, нѣма да четемъ занапрѣдъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“: „Настоящиятъ указъ да се внесе въ най-близката сесия на Народното Събрание на утвърждение“, защото то е безсмислено.

Министъръ М. Сарафовъ: Има едно недоразумѣние, ми се струва. Попълването параграфи по бюджета може да става и когато засѣдава Народното Събрание, безъ да се пита Народното Събрание, но това трѣбва да се съобщава веднага въ Народното Събрание. Въ това сме съвършено съгласни. Другъ е въпросътъ за свръхсметнитѣ кредити. Но тукъ разбираме, че щомъ става допълнение въ течение на засѣданията на Народното Събрание, това допълнение трѣбва да се внесе веднага на утвърждение.

С. С. Вобчевъ: Тоже за едно обяснение. Касае се тукъ да се знае, какви сѣ тѣзи нѣща, които биха могли, или които би трѣбвало да се държатъ въ тайна и за които не може да се говори въ доклада до Княза при прѣхвърлянето суми изъ запазенія фондъ. Сега баремъ не е тайно, за да знаемъ, какво ще бѣде туй „тайно“, та бихъ желалъ да знаа, кое ще бѣде туй „тайно“ нѣщо?

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ съжалевамъ, че не съмъ въ положение да кажа, какви работи могатъ да бѣдатъ тайни. (С. С. Вобчевъ: Азъ бихъ желалъ да знаа приблизително. Не мога да го намѣря, затуй искамъ да знаа.) По Военното Министерство може да стане нужда да се допълни кредитътъ, напр. по въоръжението, за облѣлото, или може да се прѣдвиди за работи въ арсенала, които нѣмаме нужда да ги публикуваме веднага, но въ Народното Събрание ще се знаятъ. Но касае се въпросътъ, дали да се публикуватъ въ „Държа-

венъ Вѣстникъ“ веднага или не. Този въпросъ не играе голѣма роль. И то сѣ обикновено такива малки работи...

С. С. Вобчевъ: Зная, но не мога да разбера само, кои сѣ тѣзи тайни нѣща, които не би трѣбвало да се публикуватъ.

Г. Кирковъ: Азъ намирамъ, г-да народни прѣдставители, че това е излишно, защото, ако се обърнете малко по-надолу, въ послѣдната алинея на сѣкия параграфъ, вие ще видите, че прѣхвърлянето на една сума отъ единъ параграфъ въ другъ, било въ параграфа за тайнитѣ фондове, не е възможно. Слѣдователно, не може да има нѣща тайни: ще стане прѣхвърляне на една сума отъ единъ параграфъ въ другъ, а въ това никаква тайна нѣма. Касае се за нѣщо съвършено извѣстно, така че това е съвършено извѣстно. Ето защо, азъ мисля, че нѣма никакво съмнѣние тукъ. Когато Народното Събрание ще го знае, мислите ли, че ако отъ извѣстенъ параграфъ се прѣхвърли въ другъ параграфъ, че то съставлява нѣкаква тайна, напр., че сте купили дрехи, облѣкло, или барутъ? (Нѣкои се обаждатъ: За въоръжение.) Когато се касае въпросътъ за въоръжение, то е друго; тогава нѣма да го пишете въ вашия бюджетъ. Но важното е, че тукъ имаме за нѣща нормални. (С. С. Вобчевъ: Запазенія фондъ е 4 - 5.000 л.) Та, казвамъ, понеже ще става прѣхвърляне отъ единъ параграфъ за извѣстни работи, то е опрѣдѣлено вече. А по-напрѣдъ ние приехме разпореждане, че не може да ставатъ прѣхвърляния на опрѣдѣлени суми, т. е. измѣнение на прѣдметитѣ, по които има отпуснати кредити; слѣдователно, за всѣки параграфъ има прѣдвидено за какви цѣли ще отива; прѣхвърлянията отъ единъ параграфъ въ другъ трѣбва да ставатъ за нѣща извѣстни. По военното вѣдомство ако е, вземѣте бюджета и ще видите, че нѣма нѣщо, което да съставлява тайна, да не може да бѣде извѣстно; то ще стане ясно въ Народното Събрание. Ето защо азъ мисля, че най-хубаво е и моля, думата „тайни“ да се изхвърли, за да не възбужда извѣстно подозрѣние.

С. С. Вобчевъ: Касае се за прѣнасяне отъ запазенія фондъ за попълване на нѣкои други параграфи и това споредъ чл. 24 отъ закона за отчетността по бюджета. Чл. 24 отъ закона за отчетността по бюджета казва: „За дребни разноси“ — касае се за най-дребни разноси, — „които не може да се прѣдвидятъ и опрѣдѣлятъ при съставянето на бюджета, всѣко министерство прѣдвижда въ особенъ параграфъ, подъ название „непрѣдвидени разходи“, сума не по-голѣма отъ 5.000 л.“

Министъръ М. Сарафовъ: Четѣте по-нататѣкъ — краятъ на чл. 24 отговори. Не за „непрѣдвиденитѣ“. Отъ непрѣдвиденитѣ не може да се прѣнася нищо.

С. С. Вобчевъ: Ние говоримъ за запазеня фондъ.

Министъръ М. Сарафовъ: За запазеня фондъ е друго. Четете по-нататъкъ члена.

С. С. Вобчевъ: (Чете.) „А за допълнителни кредити по разходи, прѣдвидени въ бюджета, се прѣдвизда по единъ особенъ параграфъ за всѣко министерство, подъ название „запазенъ фондъ за допълнителни разходи“, сумата на който параграфъ не може да надминава 4%“ — (Министъръ М. Сарафовъ: 5%.) 5% да бѣде — „отъ цѣлата сума на вещественитѣ разходи отъ бюджета за всѣко министерство“. И това не е Богъ-знае каква сума. (Министъръ М. Сарафовъ: На 1/4 милионъ най-малко.) Па и сега тия пари, които ще се прѣнасятъ отъ запазеня фондъ въ другъ параграфъ, има ли нѣкои случаи, когато ще бѣдатъ тайни нѣща, за които ще се прѣнасятъ? И понеже не мога да намѣря обяснения за тѣзи нѣща, заради туй азъ Ви питахъ. И не видѣхъ отъ обясненията Ви, че съмъ въ ясностъ, че става нѣщо ясно.

Министъръ М. Сарафовъ: По-ясно отъ това не може да бѣде, г-нѣ Вобчевъ. Споредъ законопроекта се прѣдвиздатъ 5% върху вещественитѣ разходи за запазенъ фондъ. Така, запазенитѣ фондъ може да достигне значителна сума. Но стане нужда да се уголѣми нѣкой кредитъ по извѣстно министерство. Самото обстоятелство, че се уголѣмява еди-кой параграфъ, може да даде поводъ на нѣкое тълкувание, може да се вземе, че държавата се приготвява въ извѣстно направление. А това само е достатъчно да застави министерството, въ течението напр. на единъ мѣсецъ да не публикува въ „Държавенъ Вѣстникъ“ указа. Съ това нѣма какво да се губи. А пъкъ такива случаи че могатъ да се случатъ, то не подлежи на никакво съмнѣние. Тази година имаме 250.000 л. запазенъ фондъ по Военното Министерство. Ако речемъ да прѣнесемъ сега напр. 150.000 л. къмъ фонда за купуване коне, какво мислите, че ще стане, ако се знае това нѣщо; ако го обявимъ въ сегашно врѣме, какво ще ни кажатъ? Послѣдствията вие сами можете да си помислите. Обстоятелства, слѣдователно, има, които да заставятъ правителството, въ интереса на държавата, да не публикува указа, напр., въ течението на единъ мѣсецъ или въ течението въобще на нѣкое врѣме.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 61, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 62. Всичкитѣ общеполезни работи, като пѣтица, на-нали, мостове на рѣки, желѣзници, канализации, здания, паметници, пристанища и други подобни прѣдприятия отъ обща полза, стойността на които надминава 50.000 л., се разрѣшаватъ отъ сумитѣ,

прѣдвидени за тая цѣль въ бюджета, съ княжески укази, придружени отъ мотивирани доклади.“

Думата „княжески“ може да се махне, ако щете, и да остане само „укази“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 62, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 63. Ако за такива работи или прѣдприятия се дава помощъ отъ държавното съкровище, кредитътъ трѣбва да се разрѣши съ указъ, прѣди да се почне изпълнението имъ.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 63, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 64. Ни една платежна заповѣдъ и делегации не могатъ да се изплатятъ отъ държавнитѣ контролорства, ако прѣдварително не сѫ визирани отъ Върхов-ната Сметна Палата.“

„Палатата позволява изплащането само на ония платежни заповѣди и делегации, които се отнасятъ до кредити, означени въ бюджета или разрѣшени съгласно чл. чл. 27 и 34 отъ настоящия законъ. Тя е длъжна да спира изплащането на всѣка пла-тежна заповѣдъ или делегация, издадени несъобразно съ съществуващитѣ законоположения, и е отговорна за всички суми, които би допуснала да се платятъ незаконно.“

Чл. 64 трѣпи слѣдующето измѣнение: думата „контролорства“ въ третия редъ на първата али-нея да се замѣни съ думата „ковчежничества“.

Б. Мирски: Тукъ стои въ втората алинея: (Чете.) „означени въ бюджета или разрѣшени съ-гласно чл. чл. 27 и 34“. Азъ мисля, че самъ г. ми-нистерътъ ще се съгласи, че трѣбва да стои така: „разрѣшени чрѣзъ бюджета или съгласно еди-кои членове“, защото инакъ ще се разбира, че може да се харчи повече отъ прѣдвиденото въ бюджета.

Министъръ М. Сарафовъ: Ама това тѣй се разбира.

Б. Мирски: Не се разбира тѣй. Тукъ пише „означени“; може по нѣкой параграфъ да нѣма кредитъ, но щомъ е означено въ бюджета...

Министъръ М. Сарафовъ: Това е казано по-долу.

Б. Мирски: Трѣбва да го обясните.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 64, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 65. Ако нѣкоя платежна заповѣдь може да изисква, по слѣдствие на нѣкои обстоятелства, обяснения, министерството, което я изпраща въ Палатата за визиране, трѣбва да прилага всички документи и да дава всички свѣдѣния, които сж потребни за да се не забави визирането на заповѣдта.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 65 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 66. Върховната Сметна Палата има право да изисква, при визиране платежнитѣ заповѣди, да ѝ се прѣдставяватъ ония несекретни документи, които тя счита, че ще ѝ освѣтлятъ върху правилността на разхода. Въ съмнителни случаи тя има право да произведе обстоятелствена провѣрка на документитѣ чрезъ финансовитѣ инспектори на мѣстото. Подобна провѣрка на оправдателнитѣ документи Палатата има право да произвежда и отпослѣ при провѣряване отчетитѣ на отчетниците.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 66 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 67. Не може да се изплати никоя сума безъ знанието на Финансовото Министерство и безъ прѣдварителна виза на платежнитѣ заповѣди или делегациитѣ, съ които се заповѣдва на контролорствата да отпущатъ исканитѣ суми.“

Тоя членъ търпи измѣнение въ думата „контролорствата“, която става „ковчежничествата“.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 67 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, съ поправката, вмѣсто „контролорствата“ „ковчежничествата“, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.) „Чл. 68. Счетоводителитѣ по изпълнение на бюджета въ министерствата, които служебно зависятъ отъ Финансовото Министерство (отъ което се уволняватъ и назначаватъ), сж длъжни, прѣди да издадатъ платежни заповѣди и делегации, да провѣряватъ основателността на разхода, да се увѣрятъ, че сж искания разходъ никой законъ не се нарушава, че сумата за изплащане не прѣвишава кредита по бюджета, че се отнася къмъ съответствующата статия (параграфъ) отъ бюджета, и че разходътъ е подкрѣпенъ съ редовни оправдателни документи, освѣнъ ако сумата слѣдва да се отпусне въ авансъ. Въ противенъ случай тѣ сж длъжни да откажатъ съ мотивиранъ докладъ издаванетоъ платежни заповѣди и делегации за неправилно исканитѣ разходи.

Тѣ се избавятъ отъ отговорностъ, ако на своя отказъ добиятъ писмена заповѣдь отъ надлежния министъръ, който заповѣдь, заедно съ своя отказъ, прилагатъ къмъ платежната заповѣдь, за да се иматъ прѣдъ видъ при визирането на последната отъ Върховната Сметна Палата.“

Въ тоя членъ има слѣдующитѣ измѣнения. Въ началото на първата алинея думитѣ „счетоводителитѣ... назначаватъ“ да се замѣнятъ съ „По изпълнението на бюджета въ всѣко министерство има по едно счетоводство. Счетоводителитѣ зависятъ служебно отъ Министра на Финанситѣ, отъ когото се прѣдставяватъ за назначение и уволнение. Счетоводителитѣ...“ Въ края на първата алинея да се прибави: „Ако министърътъ не намѣри за добръ да даде такава заповѣдь, къмъ платежната заповѣдь се прилага мотивиранитѣ докладъ на счетоводителя“.

К. Мирски: Тукъ има непълнота и тя се разбира помоему. Понеже не е изложена въ члена, трѣбва да се допълни, именно, че отговорността въ таквъ случай се прѣхвърля върху надлежния министъръ, който има да отговаря за нарушенията на конституцията, както това става въ другитѣ държави.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ се принудихъ, за да защита счетоводителя отъ произвола на министра, който може да откаже да му даде писмена заповѣдь, принудихъ се, казвамъ, да прѣдвидя този начинъ, че, ако министърътъ откаже да му даде писмена заповѣдь, достатъчно е само писмениятъ отказъ на счетоводителя да се приложи къмъ платежната заповѣдь. По тоя начинъ отказътъ на счетоводителя ще се има прѣдъ видъ, когато се визира платежната заповѣдь отъ Върховната Сметна Палата, и туй, което счетоводителътъ не е могълъ да прокара, ще го прокара чрезъ veto-то на Сметната Палата, ако отказътъ му е билъ основателенъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 68 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Втората алинея на чл. 68 става чл. 69. (Чете.) „Произвеждането на врѣмненитѣ бюджетни разходи, споменати въ чл. 16, започва само слѣдъ като прѣдварително се добие съгласието на Финансовия Министъръ, който увѣдомява отъ своя страна надлежния министъръ, има ли срѣдства за посрѣщане на тия разходи.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 69 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 69 става чл. 70. (Чете.) „Издавачитѣ на платежни заповѣди (счетоводителитѣ) сж длъжни да издаватъ заповѣди, които сж мотивирани, и да ги подкрепятъ съ оправдателни документи, освѣнъ ако сумата слѣдва да се отпусне въ авансъ. Въ противенъ случай тѣ сж длъжни да откажатъ съ мотивиранъ докладъ издаванетоъ платежни заповѣди и делегации за неправилно исканитѣ разходи.“

водителитѣ и второстепеннитѣ распоредители) сѣ отговорни за суми, които сѣ платени на нѣкои лица, безъ да иматъ право за тѣхъ.“

Тоя членъ има слѣдующитѣ измѣнения: думитѣ „Издавачитѣ на платежни заповѣди“ да се замѣнатъ съ „Всѣка платежна заповѣдъ или делегация, издадена отъ министра, се подписва отъ счетоводателя“. Скобкитѣ да се изпуснатъ, а поставеното въ тѣхъ да се чете.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 70 тѣй, както се прочете отъ г. доклад-
чика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народ-
ното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Втората алинея на
чл. 69 става чл. 71. (Чете.) „Чл. 71. Всички суми,
платени неправилно или по погрѣшка, се повръ-
щатъ въ съкровището или отъ получателитѣ, или
отъ издавачитѣ на заповѣдта.“

Въ тоя членъ думата „повръщатъ“ да се замѣни
съ „връщатъ“. Думитѣ „издавачитѣ на заповѣдта“
да се замѣнятъ съ „счетоводителитѣ или отъ второ-
степеннитѣ распоредители“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 71 тѣй, както се прочете отъ г. доклад-
чика, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното
Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 70 става чл. 72.
(Чете.) „Когато нѣкои недвижими или движими
имоти и прѣдмети, находящи се въ разположение
на министерствата или на други учрѣждения, не
могатъ да се употребяватъ за работа, тѣ се про-
даватъ, по усмотрѣнието на Министра на Финан-
ситѣ, по доброволно съгласие или чрѣзъ търгъ, по
установения редъ въ закона за прѣдприятитѣ, спо-
редъ размѣра на стойността имъ. Получената въ
продажбата сума се записва на приходъ въ текущия
бюджетъ.“

„Продажбата итѣкъ на законитѣ, правилницитѣ и
други подобни държавни издания, които министер-
ството ще опрѣдѣли, може да се даде на прѣдприе-
мачъ съ отстъпка въ цѣната, чрѣзъ търгъ и при
условия, изработени отъ надлежното министерство.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ измѣнения: въ
втората алинея между думитѣ „опрѣдѣли“ и „може“
да се постави: „(съ изключение на екземпляритѣ,
нужни за службата на разнитѣ държавни учрѣ-
ждения)“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 72 тѣй, както се прочете отъ г. доклад-
чика, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното
Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 71 става чл. 73.
(Чете.) „За учрѣжденията, управлявани по стопан-
ски начинъ направо отъ правителството, стойността
на произведенитѣ въ учрѣжденията продукти, които

се употребяватъ въ натура, се прѣдвижда въ при-
ходния бюджетъ за сѣщата година. По въ расход-
ния бюджетъ се отвара въ сѣщия размѣръ кре-
дитъ на надлежния министъръ, тѣй щото употре-
бенитѣ въ натура продукти се изплащатъ чрѣзъ
платежни заповѣди и се записватъ въ отчетнитѣ
книги подъ рубрика „употрѣбени въ натура про-
дукти“.

„Опрѣдѣление единичнитѣ цѣни на употребява-
нитѣ въ натура прѣдмети става отъ надлежния ми-
нистеръ по пазарнитѣ цѣни.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 73 тѣй, както се прочете отъ г. доклад-
чика, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното
Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 72 по проекта
се изпуца.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 72 да се изпусне, да вдигнатъ ржка.
(Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 73 става чл. 74.
(Чете.) „Неправилно взети, повече получени и
остатки отъ авансови суми, ако се повърнатъ въ
съкровището прѣзъ врѣмето, докато трае бюджет-
ното упражнение, къмъ което се отнасятъ, се въз-
становяватъ въ кредита на надлежното министер-
ство, като прѣдварително се поиска това отъ Фи-
нансовия министъръ. При отношението трѣбва да
се прѣдставлява издадената отъ контролорството
квитанция срѣщу внесената сума, а сѣщо и единъ
описъ съдържащъ:

- а) датата и номера на платежната заповѣдъ, по
която се възстановява кредитътъ;
- б) лицето, което е внесло сумата въ контролор-
ството, и
- в) причинитѣ, по които е нужно да се възста-
нови сумата въ кредитъ на съответствующия ми-
нистеръ.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ измѣнения: всич-
ката частъ на тоя членъ отъ думата „на“ въ петия
редъ да се замѣни съ слѣдното: „министерството,
по бюджета на което сѣ били отпуснати“.

Прибави се къмъ члена: „Ако ли такива суми
се върнатъ слѣдъ сключването на бюджетното
упражнение, тѣ се записватъ на приходъ по теку-
щия бюджетъ въ параграфа „постѣпления отъ
сключени бюджети“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 74 тѣй, както се прочете отъ г. доклад-
чика, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното
Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Новъ чл. 75. (Чете.)
„Министритѣ издаватъ платежни заповѣди въ полза
на съкровището отъ тѣхнитѣ кредити за купува-
нето или наемането всички прѣдмети, които взиматъ

отъ други министерства за нуждитъ на повърнитъ имъ министерства или учрѣждения. Отпуснатитъ за това суми се записватъ на възстановление кредита на съответствующия параграфъ по бюджета за текущата година на министерството, отъ което сж купени или наети прѣдметитъ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 75 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 74 става чл. 76. (Чете.) „Чл. 76. Освѣтъ кредититъ, които се възстановяватъ по горѣпоменатия начинъ, никоя друга сума, повърната въ съкровището, не може да се изтегли отъ министритъ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 76 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 75 става чл. 77 и гласи: (Чете.) „Чл. 77. Постановления въ закони отъ други вѣдомства, съ които постановления би се ангажирали държавното съкровище въ разходи, трѣбва да се вписватъ въ законопроектитъ само слѣдъ прѣдварително съгласие на Министра на Финанситъ.“

Въ края на члена точката да се замѣни съ точка-запетая и да се прибави: „сжщо не бива, безъ съгласието на Министра на Финанситъ, да се вписватъ въ специални закони постановления, които могатъ въ послѣдствие да намалятъ приходитъ на държавата“.

Д. Драгиевъ: Г-да прѣдставители! Съ чл. 75 се постановява, когато ще се внася нѣкое законоположение, чрѣзъ което да се намаляватъ приходитъ или измѣняватъ разходитъ, да се иска прѣдварително съгласието на Министра на Финанситъ. Азъ бихъ желалъ да зная, това ограничение, по този членъ налага, ще се отнася само до ония законопроекти, които внасятъ г. г. министритъ ли, или и до законопроектитъ, които ще бждатъ внесени по частна инициатива отъ прѣдставителитъ? Това искамъ да зная.

Министъръ М. Сарафовъ: Цѣльта е обща и за еднитъ, и за другитъ.

Д. Драгиевъ: Значи, ако единъ народенъ прѣдставителъ рече да внесе единъ законопроектъ, съ който се иска намалението на нѣкои държавни разходи или приходи, и ако Вие, г-нѣ министри, не се съгласявате, то не може да се внесе такова законоположение — така ли?

Министъръ М. Сарафовъ: То се касае за утолѣмаване на държавнитъ разходи, а не за намаляването имъ.

Ю. Теодоровъ: Азъ поддържамъ прѣдложението на г. Драгиева. Относително първата частъ, че не трѣбва да увеличаваме разходитъ, това е прието въ Англия и това се стараятъ да приематъ всичкитъ държави: да не може никой народенъ прѣдставителъ, безъ съгласието на Министра на Финанситъ, да иска увеличение на разходитъ. Но съ туй не можемъ да кажемъ, че трѣбва да се задължимъ и да не можемъ да искаме намаление на приходитъ, намаление на данъцитъ. Какъ така? Това е длъжностъ на народното прѣдставителство да иска намаление на данъцитъ; за туй го проважда народътъ. Да не искаме увеличение на разходитъ, туй го разбирамъ, но да не можемъ да искаме намаление на даждията, не разбирамъ.

Послѣдната алинея не може да се приеме.

Д. Драгиевъ: Къмъ чл. 75 на законопроекта виждаме една прибавка въ доклада на комисията; тя е слѣдующата: „сжщо не бива, безъ съгласието на Министра на Финанситъ, да се вписватъ въ специални закони постановления, които могатъ въ послѣдствие да намалятъ приходитъ на държавата“. Азъ намирамъ, че това е едно ограничение на законодателния починъ на народното прѣдставителство.

К. Мирски: Можешъ да направишъ прѣдложение, но трѣбва съгласието на министра.

Д. Драгиевъ: Добрѣ, г-нѣ Мирски, но азъ мисля, че всѣки народенъ прѣдставителъ има право, споредъ конституцията, да внася извѣстни законодателни прѣдложения, да иска намаление на този или оны данѣкъ, да иска намаление на тоя или оны приходъ на държавата, безъ да пита министра. Ако се прокара, обаче, тази прибавка, отнема се правото на народното прѣдставителство да внася прѣдложения, съ които да иска да бждатъ намалявани извѣстни данѣци, щомъ Министърътъ на Финанситъ не се съгласи. (Ю. Теодоровъ: Да остане както е въ проекта.) Да, отнема се правото на народнитъ прѣдставители да внасятъ прѣдложения за намаляването на този или оны данѣкъ! Това е противоконституционно. Азъ мисля, че не може да се приема такова ограничение на законодателния починъ на народното прѣдставителство, и прѣдагамъ, да се изхвърли тая прибавка.

Ан. Коновъ: Г-да народни прѣдставители! Дѣйствиелно тукъ се засѣга инициативата на народнитъ прѣдставители да правятъ прѣдложения за намаление на приходитъ. Това е въ противовѣсъ на онова, което се рѣши съ постановлението на чл. 11. Споредъ него отнема се правото на народнитъ прѣдставители да взематъ инициативата за намаление разходитъ или увеличение на разходитъ, а тукъ споредъ този членъ се отнема правото да искатъ намаление на нѣкои отъ приходитъ.

К. Мирски: Да искатъ — могатъ.

Ан. Коновъ: Да искатъ — могатъ, но безъ съгласието на министра не могатъ. Щомъ направи нѣкой народенъ прѣдставителъ подобно прѣдложение безъ съгласието на министра, остава безъ послѣдствие. А това значи да отнемемъ правото на инициатива на народнитѣ прѣдставители.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ не го разбирамъ така.

Ан. Коновъ: Така че, по този начинъ се ограничава правото на народнитѣ прѣдставители да намаляватъ и да увеличаватъ, съ една дума, отнема имъ се правото да взематъ каквото и да било участие въ опрѣдѣление бюджета на нашата държава, било по увеличението, било по намалението на извѣстни параграфи. Остава само една врата, а тя е именно: да се дава правото на народнитѣ прѣдставители чрѣзъ законъ да искатъ увеличението или намалението. Ако съществува такъвъ законъ, да искатъ измѣнението му, а ако не съществува, да искатъ законъ, чрѣзъ който да се намалятъ извѣстни приходи или да се увеличатъ извѣстни разходи. Но понеже г. министърътъ при разглеждането на чл. 58, ако се не лъжа, каза, че ще се допускатъ, че още ще търпимъ такова едно положение, да съществуватъ приходи безъ законъ, т. е. да се събиратъ даждия безъ законъ. Това що значи? Като приемемъ това постановление на чл. 77, то значи, че и при такъвъ случай, когато нѣма законъ, народнитѣ прѣдставители да нѣматъ право да прѣдложатъ намаление на извѣстни даждия, които ще се искатъ отъ правителството. Това значение има постановлението на чл. 77: да нѣматъ право, безъ съгласието на министра, да искатъ намалението на приходитѣ, или да искатъ намаление на даждията. Ето защо азъ се изказвамъ противъ такова едно постановление, защото, както казахъ и по-рано, съ него се отнема и малката тази инициатива, която се пази поне за да се правятъ прѣдложения за намаление на нѣкои даждия.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ разбирамъ, че за правителството мнѣнието на Министра на Финанситѣ е задължително на всѣки случай. Другаритѣ на Министра на Финанситѣ не могатъ да внасятъ законоположения безъ неговото знание, които би уголѣмили разходитѣ или би намалили приходитѣ ако не веднага, то въ течение на врѣмето, въ бѣдѣще. По отношение на данъцитѣ само Министра на Финанситѣ, както знаете, е компетентенъ да прави прѣдложения за тѣхното уголѣмление или намаление. Но има нѣкои приходи по други вѣдомства, които се събиратъ по особени закони, и безъ знанието на Министра на Финанситѣ може да стане нѣкое измѣнение въ закона, което въ течение на врѣмето ще произведе намаление на прихода, безъ да се съгледа. Цѣльта на члена е тѣй сѣщо да не се допускатъ, безъ знанието на Ми-

нистра на Финанситѣ, измѣнения въ закони по другитѣ вѣдомства, съ които непосредствено или косвено да се уголѣмятъ държавнитѣ разходи. Относително инициативата на народнитѣ прѣдставители не ми влиза въ мисълта да искамъ да ги ограничавамъ да искатъ намаление на приходитѣ. Законодателно прѣдложение за намаление на данъцитѣ тѣ винаги може да правятъ. Разискванията и рѣшенията въ Народното Събрание по тия прѣдложения обаче трѣбва винаги да ставатъ съ знанието и съгласието на Финансовия Министъръ. Цѣльта на закона, както виждате, е да направи невъзможно изнепадането на Министра на Финанситѣ. По отношение на другитѣ министри запрѣчението е категорично. Азъ не бихъ желалъ по нѣкой начинъ да огранича инициативата на народното прѣдставителство: г. г. прѣдставителитѣ винаги могатъ да правятъ законодателни прѣдложения, за да искатъ намаление на приходитѣ.

Д. Драгиевъ: Искамъ думата.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ, Вие вземахте два пжти думата. Съжалявамъ, че трети пжтъ не мога да Ви дамъ думата.

Д. Драгиевъ: Азъ ще помоли г. Министра на Финанситѣ да се съгласи да се прибави нова алинея въ този членъ....

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ, не Ви давамъ думата: правилникътъ абсолютно забранява това.

Д. Драгиевъ: Въ първата алинея на този членъ да се каже така: постановления въ правителствени законопроекти, а не законопроекти, които излизатъ отъ инициативата на народното прѣдставителство. Така членътъ ще има онази смисълъ, която министърътъ му дава.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ, ще Ви направя бѣлѣжка.

Т. Влайковъ: Азъ подвземамъ мисълта, която иска да се прокара г. Драгиевъ. Разбра се отъ г. министра, че този членъ се отнася главно къмъ ония законопроекти, които се внасятъ отъ правителството, и, естествено, тамъ трѣбва да има съгласие между всички министри: не може единъ министъръ да прави въ ущрѣбъ на това, което иска Министърътъ на Финанситѣ. Но понеже така поставенъ законътъ, безъ никакво ограничение, той иде да ограничи и частната инициатива, въпросъ, по който изрично се говори при разискване на чл. 11, и тогава Първиятъ Министъръ и Министърътъ на Финанситѣ обясниха, че, наистина, прѣдставителитѣ нѣматъ право да искатъ увеличение на разходитѣ при самия бюджетъ, но тѣ всѣкога могатъ да искатъ това, понеже запазва имъ се правото по законодателенъ редъ да го направятъ, значи, могатъ да

вносятъ прѣдложения, съ които да искатъ, да прѣдлагатъ увеличение на разходитѣ; но поставенъ така членътъ, както е сега, това право имъ се отнема, тѣ иматъ право да го внасятъ, но само на дума. Ето защо азъ мисля, че като се запази на този членъ тази смисълъ, която дава г. Министърътъ на Финанситѣ и която е ималъ прѣдъ видъ навѣрно, да се прибави една забѣлѣжка къмъ този членъ така: „Горнитѣ ограничения не се отнасятъ къмъ законопроекти, внесени въ Народното Събрание по частна инициатива.“ Съ това нѣщо, дѣйствително, ще се запази правото, гарантирано отъ конституцията на народнитѣ прѣдставители по своя инициатива да внасятъ всѣкакви законодателни прѣдложения, безъ да взематъ съгласието на министра.

Прѣседателствующъ А. Франгя: По чл. 77 има едно прѣдложение направено отъ г. Влайкова, което е слѣдующето: „Къмъ чл. 77 забѣлѣжка: Горнитѣ ограничения не се отнасятъ къмъ законопроектитѣ, внесени въ Народното Събрание по частна инициатива.“ Които приематъ тази поправка, направена отъ г. Влайкова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

С. С. Вобчевъ: Искамъ думата.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Съгласно правилника, когато се е започнало гласуването, нѣмате право да искате думата.

С. С. Вобчевъ: Ново прѣдложение ще направя. (Отъ дѣсницата: По-рано трѣбваше.)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване чл. 77. Които го приематъ, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 76 става чл. 78. (Чете.) „Чл. 78. Разходитѣ отъ разни фондове, които правителството събира на основание извѣстни закони, се произвеждатъ по прѣдварително вотиратъ отъ Народното Събрание бюджетъ и се оправдаватъ на общо основание, както и държавнитѣ разходи. Бюджетитѣ на такива фондове се внасятъ въ Събранието чрѣзъ Министра на Финанситѣ, въз основа проектитѣ, прѣдставени му отъ надлежитѣ министри или учрѣждения, а разходътъ се произвежда (въ размѣръ на разрѣшения кредитъ), ако има дѣйствително постѣпила сума по тоя фондъ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 78, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.)

„Глава VI.

Разрѣшаване и изплащане на разносикитѣ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ заглавието на глава VI тѣй, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 77 става чл. 79. (Чете.) „Чл. 79. Само министритѣ, или упълномощенитѣ отъ тѣхъ лица, могатъ да разрѣшаватъ суми за разноси.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 79, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 78 става чл. 80. (Чете.) „Чл. 80. Никаква сума не се разрѣшава за обзавеждане или възнаграждение на чиновници освѣнъ въ случаитѣ, прѣдвидени въ специални за това закони.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 80, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 79 става чл. 81. (Чете.) „Чл. 81. Не е позволено на никой чиновникъ, каквато държавна служба и да заема и по което и да било министерство, да заема едновременно двѣ или повече длѣжности и да получава двѣ или повече заплати. Изключение се допуска само въ случаи, които би прѣдвидѣлъ нѣкой специаленъ законъ.“

Комисията е направила слѣдующето измѣнение: въ края на члена точката да се замѣни съ запетая и да се прибави: „или биха се вписали въ годишния бюджетъ, по мотивирано мнѣние на Министра на Финанситѣ“.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Въ този членъ се казва слѣдующето: „Не е позволено на никой чиновникъ, каквато държавна служба и да заема и по което и да било министерство, да заема едновременно двѣ или повече длѣжности и да получава двѣ или повече заплати. Изключение се допуска само въ случаи, които би прѣдвидѣлъ нѣкой специаленъ законъ.“ Азъ прѣдлагамъ подиръ думитѣ „да взема двѣ или повече заплати“ — да се каже „или възнаграждения“. Мотивитѣ ми сж слѣдующитѣ. Вамъ е извѣстно, че често пжти се назначаватъ комисии отъ държавни служители да работятъ било нѣкои законопроекти, било нѣкои други работи, и то тъкмо тогава, когато тѣ трѣбва да се намиратъ въ своитѣ канцеларии. Тѣ се отнематъ отъ тамъ, отъ другата служба се отвлечатъ и се пращатъ на една специална работа да работятъ, но това не имъ прѣчи да си получаватъ и дневната заплата като чиновници и да получаватъ специално възнаграждение като комисари. Вие завчера бѣхте тукъ, когато единъ народенъ прѣдставител ревелира такъвъ единъ фактъ. Съставена била нѣкоя комисия по десетъка, която засѣдала два пжти

на денъ, прѣди обѣдъ 20 л. и подиръ обѣдъ пакъ 20 л. Нѣщо повече ще ви кажа. Ние имаме държавни служители, каквито сж лѣкаритѣ, и виждаме нѣща, които често пѣти сж възмущавали общественото мнѣние въ България и сж причинявали дѣйствително неприятности. Напр., повикватъ единъ държавенъ лѣкаръ въ сѣдилището да каже мнѣнието си върху единъ актъ на нѣкаква си аутопсия; той доде и каже: „поддържамъ заключението на моя колега отъ еди-кой си околия“ -- По-нататътъ, г-не лѣкаре? — „Моето възнаграждение“ — 10 л. или 5 л. Той е околийски лѣкаръ, той е болниченъ лѣкаръ, той когато бѣ въ сѣда, не бѣ въ канцеларията, не изпълняваше тази длъжностъ, за която му се плаща, но сѣ таки му се налага пакъ една държавна служба, да доде въ сѣда и даде заключение. Друго ще ви кажа. Стане едно челоуѣкоубийство. Повиква се лѣкаръ да направи аутопсия. Не смотри на това, че е държавенъ лѣкаръ, плаща му се 8—10 л. за аутопсията, а сжщеврѣменно си получава и дневната заплата. Моля ви се, кое отъ двѣтъ изпълнява въ това врѣме? Само едната длъжностъ. Прочее, като знаемъ, че това всѣкога е ставало така, понеже членътъ много правилно е редактиранъ, то прѣдлагамъ съ една бѣлѣжка да се каже слѣдъ думата „заплати“, да се добави и думата „и дневни пари за работа вършена въ врѣме на присѣственичѣ часове“, или ако г. министърътъ намира, че по-добрѣ ще бѣде, като се включи само думата „и възнаграждения“, и това стига.

Министъръ М. Сарафовъ: Възнаграждение е по-хубаво.

М. Такевъ: Прочее, ако го приематъ г. докладчикътъ и г. министърътъ, хубаво ще стане.

Докладчикъ Д. Христовъ: Азъ приемамъ тази бѣлѣжка, защото тѣзи случаи, които привеждахте, ги имаме и ние прѣдъ видъ въ комисията. Но има и друго. Тази година, както ви е извѣстно, се назначи една анкетна комисия, която да разслѣдва и да събере материалъ относително търговскитѣ договори. Въ тази комисия се случихъ и азъ, въ тази комисия влизатъ и лица чиновници, които не можете да задължите въ свободното врѣме, което законътъ имъ дава, да работятъ на държавата безъ възнаграждение. Но това сж единични случаи. Това признавамъ. И когато безъ тази врата, която прѣдлагате да се закрие, нѣма да ставатъ злоупотрѣбления, азъ, като докладчикъ, приемамъ бѣлѣжката и мисля, че и г. министърътъ ще я приеме.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ приемамъ думата „възнаграждение“, защото, ако се впуснемъ точно да опрѣдѣляме всичката работа, мисля че не ще можемъ да я опрѣдѣлимъ. Затова, мисля, по-добрѣ е „възнаграждения“ да се каже.

Г. Кирковъ: Г-да прѣдставители! Не съмъ съгласенъ да остане тѣй параграфътъ, както е, осо-

бено съ измѣненieto на комисията. Най-напрѣдъ положено е началото, че двѣ възнаграждения, двѣ заплати въобщо не могатъ да се получаватъ отъ единъ и сжщи чиновникъ. Слѣдъ това е направено изключение, че може то да се прави само въ случаи прѣдвидени отъ специаленъ законъ. Комисията, обаче, отива и става още по-майсторъ и казва: когато министърътъ ги опрѣдѣли въ бюджета. Тогава защо е тоя принципъ, който турихме въ тоя членъ? Съ прибавката на комисията вратата сж отворени. Министърътъ ще мотивира всѣка година бюджета, че е нужно да се даде възнаграждение за извѣстни чиновници и това ще минава така. Ето защо азъ съмъ противъ прибавката на комисията, обаче се съгласявамъ съ прибавката на г. Такева, именно, да не се получаватъ двѣ или повече заплати. Съгласенъ съмъ за изключението, когато е прѣдвидено въ нѣкой специаленъ законъ, но — и тамъ да се свърши. Но прибавката на комисията, освѣнъ че остава вратата широко отворена, а въ сжщото врѣме нарушава главно принципа, който лежи въ основата на тоя членъ. Азъ съмъ направилъ прѣдложение да се изхвърлятъ послѣднитѣ думи, прибавени отъ комисията, и да остане параграфътъ както е прѣдложенъ отъ г. министра.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Началото е, първо, да не може да се харчатъ държавнитѣ пари безъ знанието на народното прѣдставителство и, второ, да не може да се облагодѣтелствуватъ нѣкои приятели на министра или на болшинството. Но като искаме да прѣмахнемъ възможността на злоупотрѣбление или на облагодѣтелствуване, да поставиме да не може на държавенъ чиновникъ никога да му се дава възнаграждение . . .

Г. Кирковъ: Г-нъ министре, направѣте законъ или специално прѣдложение.

Министъръ М. Сарафовъ: Да се прави специаленъ законъ за нѣкои врѣмenni работи, които се свършватъ твърдѣ бързо, не траятъ повече отъ нѣколко мѣсеца, това не може разумно да се иска. Ако бѣхме направили специаленъ законъ, напр., за анкетната комисия, която работи по търговскитѣ договори лани и тази година работи, за което и прѣдвидѣхме единъ кредитъ въ бюджета, сами ще съзнаете, че е излишно — най-напрѣдъ законътъ дълго врѣме щѣше да трае, послѣ не може да се опрѣдѣли точно въ закона втрѣвѣжътъ и траенето на тая работа. Има работи, въ които може единъ чиновникъ да вземе участие днесъ, а утрѣ да не вземе. Напр., числото на тѣзи хора, които работятъ, става нужда да се допълни, или, наонаки, да се махнатъ нѣкои и да останатъ по-малко. Съ законъ тѣзи работи не може да се опрѣдѣлятъ. И азъ мисля, че ако оставите така алинеята, щото при гласуването на бюджета народното прѣдста-

вителиство да бъде осветлено защо се дават паритѣ и кому ще се даватъ, съ това нѣма да се нанесе никаква щета на началото за гласуването на бюджета, нито пъкъ ще се наруши тежко постановлението на закона за чиновниците. Отъ друга страна, ще направите едно улечение въ разносикѣ, защото, ако се липси отъ възможностъ министерството да даде, по край заплатата, и извѣстно възнаграждение на единъ чиновникъ, който ще бъде натоваренъ да извърши нѣкоя работа, ще го принудите да ви иска специаленъ чиновникъ, а единъ пътъ вписанъ въ бюджета единъ такъвъ чиновникъ, мъчно се избѣзва. Затова азъ съмъ съгласенъ съ васъ да не се плаща възнаграждение за работи извършени въ служебнитѣ часове, но ако чиновникътъ работи вънъ отъ служебнитѣ часове, ми се струва трѣбва да му се даде възнаграждение. По този начинъ и по-лесно, и по-бързо, и по-евтино ще се върши работа.

Прѣседателствующъ А. Франгя: По чл. 81 има двѣ поправки. Първата е на г. Киркова, който прѣдлага: „Прибавката отъ комисията къмъ чл. 81: „или биха се вписали въ годишния бюджетъ по мотивирано мнѣние на Министра на Финансите“, да се изхвърли.“ Които приематъ това прѣдложение на г. Киркова, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Народното Събрание не приема.

Една друга поправка има направена отъ г. Такева, слѣдъ думата „заплата“ ... (Министъръ М. Сарафовъ: Азъ приехъ Вашето прѣдложение.) Които приематъ чл. 81 съ бѣлжката, която прие г. Министърътъ, т. е. да има и думата „възнаграждение“, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 80 по проекта става чл. 82 (Чете.) „Чл. 82. Министритѣ и разнитѣ учрѣждения въ Княжеството не сключватъ, за вещевени разноси, ни единъ контрактъ и търгъ за по-дълъгъ срокъ отъ една година. Изключение се прави само когато естеството на работата не позволява да се свърши тя въ една година безъ ущърбъ на хазната или за самата работа. Въ такъвъ случай позволява се сключването условия за по-дълъгъ срокъ, който въ нѣкой случай не бива да надмивава 3 години, и това става съ разрѣшението на Министерския съвѣтъ. Въ годишния бюджетъ се прѣдвиждатъ само сумитѣ, които, споредъ естеството на работата или доставката, може да се похарчатъ прѣзъ годината.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 82, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 81 става чл. 83. (Чете.) „Чл. 83. Прѣди утвърдението имъ, контрактитѣ на по-голяма сума отъ 2.000 л., придружава отъ книгата по търга или по доброволното

съгласие, се изпраща въ Върховната Смѣтна Палата за прѣдварителна провѣрка (изпълнени ли сж прѣдписанията на законитѣ) и регистровка, безъ да влиза въ разискване по необходимостта на разхода. Ако Палатата констатира два пжти подъ редъ, че при сключването на единъ контрактъ сж извършени закононарушения, които влечатъ загуби за държавното съкровище, тя отказва регистровката, безъ която контрактътъ не подлежи на утвърждение и изпълнение.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 83, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 82 става чл. 84. (Чете.) „Чл. 84. Всички търгове, произвеждани въ държавата, ставатъ съ публично наддаване или намаляване. Изключения се допускатъ само за прѣвиденитѣ въ слѣдующия членъ случаи.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 84 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 83 става чл. 85. (Чете.) „Чл. 85. Може да се сключватъ условия по съглашение:

а) за доставки, транспорти и постройки на сума не по-голяма отъ 2.000 л.;

б) за всѣкакъвъ видъ доставки, които правителството трѣбва да държи тайно. Въ тоя случай, търгътъ трѣбва да е разрѣшенъ прѣдварително отъ Княза върху докладъ отъ надлежния министъръ, основанъ на постановление отъ Министерския съвѣтъ;

в) за нѣща, които се намиратъ само у едно лице;

г) за списания, издѣлия, машини и художествени работи, изработването на които трѣбва да се повѣри на артисти или прочути работници;

д) за експлоатации, фабрикации и доставки, които се правятъ за опитъ;

е) за материи и прѣдмети, които по специалността и натурата имъ трѣбва да се купятъ право отъ производителитѣ;

ж) за доставки или транспорти или постройки, за които не сж се прѣдставили оферти слѣдъ два пжти обявяванъ търгъ или сж прѣдложени неизносни цѣни;

з) за доставки, транспорти или постройки, които по неизбѣжна бързина, причинена отъ непрѣдвидени обстоятелства, не могатъ да търпятъ отлагане за търгъ;

и) за продаване мобили неупотрѣбими и нѣща за ядене, когато оцѣнката имъ не надмивава 1.000 л.;

к) за наемане здания и други недвижимости, необходими за помѣщения на правителственитѣ учрѣждения или за друга нѣкоя нужда. Това може

да стане отъ особена комисия, назначена отъ Министра на Финансите;

л) за доставяне потребнитѣ нѣща на арестантитѣ, когато доставката се поръчва на благотворителни заведения или за работи, които се извършватъ отъ самитѣ арестанти, и

м) за прѣнасяне държавни суми и за прѣвозване правителствени вещи отъ населението до опрѣделенитѣ отъ правителството мѣста.“

Чл. 85 търчи слѣдующитѣ измѣнения:

въ алинея б втората часть, „Въ тоя . . . съвѣтъ“, да се изпусне.

въ алинея е, на край, точка-запетаята да се замѣни съ запетая и да се прибави: „ако не сж повече отъ четири души“;

запетаята въ край на алинея л да се замѣни съ точка-запетая, а думата „и“ да се изпусне;

послѣ алинея м, да се прибави:

„и) за доставки на съѣстни и фуражни припаси, отоплителни и освѣтителни материали, въ продължение най-много на два мѣсеца, отъ унищожаването на единъ контрактъ до сключването на новъ контрактъ“;

„о) за транспортиране прѣдмети по въоръженieto на войската не по желѣзници и не по вода;

„п) за доставка съѣстни и фуражни припаси, отоплителни и освѣтителни материали за войсковитѣ части, когато послѣднитѣ се намиратъ въ движение (маневри и походи) или въ командировка вѣнъ отъ постоянното имъ мѣстожителство и ако прѣдприемачитѣ на тия прѣдмети се отказатъ да ги доставятъ“.

за случаетѣ изложени въ алинея б, г, д, е ж, з и и договорътъ се сключва слѣдъ като надлежно постановление на Министерския Съвѣтъ се одобри съ указъ.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми се струва, че цѣлиятъ този членъ трѣбва да се изхвърли, защото той, мисля, го има въ закона за търговецъ за общественитѣ прѣдприятия и асж, ако видите, той третира една материя, която нѣма нищо общо съ отчетността по бюджета. Напр., тукъ се казва, кога единъ търгъ може да стане съ доброволно споразумѣние, кога съ публично наддаване. Както видите, една материя, която нѣма нищо общо съ отчетността по бюджета, и случайно присѣствувахъ въ комисията, когато се разглеждаше този текстъ, и видѣхъ, че и въ французски законъ за отчетността по бюджета не съществува, а въ закона за държавнитѣ прѣдприятия. Така щото, по-добъръ ще бѣде този текстъ, въ който има много работи вжтрѣ да се впишатъ — защото нашиятъ животъ доказва, че много се е злоупотребявало, особено съ тази цифра 2.000 л., — по-добъръ ще бѣде тази материя да се зачеркне отъ тукъ и да се прати въ закона за публичнитѣ търгове, който безусловно трѣбва да гласуваме въ тази сесия, защото иначе този законъ за отчетността по бюджета ние не можемъ да приложимъ.

Това по-добъръ разбира г. министърътъ, който е писалъ и двата закона, и, слѣдователно, понеже ще гласуваме оъзи законъ, то материята, която третира този законопроектъ, по-добъръ е да се намира въ специалния за тѣзи работи законъ. Този човѣкъ, който иска да види какъ ставатъ у насъ публичнитѣ търгове, какъ ставатъ държавнитѣ прѣдприятия, той ще трѣбва да се рови и въ закона за отчетността по бюджета, и въ закона за държавнитѣ търгове, и не знамъ още за какви други мѣроприятия, когато има единъ законъ за публичнитѣ търгове, който трѣбва да обема всичката материя отъ началото и до край. Ето защо азъ прѣдлагамъ и моля г. министра да приеме да се зачъртае цѣлиятъ този чл. 83 отъ закона за отчетността по бюджета. Ако ли же трѣбва това прѣдложение да приемемъ, тогава въ първата алинея трѣбва да се направи извѣстно ограничение: (Чете.) „Може да се сключватъ условия по съглашение:

а) за доставки, транспорти и постройки на сума не по-голяма отъ 2.000 л.“ Когато гласувахме другъ единъ членъ, ако се не лъжа чл. 54 — не мога да ви кажа точно текста, но мисля, че бѣше оъзи членъ, дѣто се опрѣдѣля за каква сума — да, чл. 54, че не може да се прѣдприеме отъ министерството никаква постройка, за която трѣбва да се похарчи повече отъ 75.000 л., нито да се купятъ подвижни материали за повече отъ 150.000 л., ако за туй цѣма специаленъ законъ, който да одобри полезността на прѣдприятието, — тогава ние приехме едно измѣнение съ съгласието на г. министра: ако цѣлата доставка не падна на 75.000 л. и ако цѣлата постройка не ще погълне повече отъ 75.000 л., само тогава министърътъ да има право да ангажира кредитъ; ако ли за цѣлото прѣдприятие и цѣлата постройка ще искатъ суми по-големи, непрѣмѣнно трѣбва да има специаленъ законъ. И като казвамъ „цѣлата“, и подчертавамъ тая дума, азъ разбирамъ, да се не дѣли злоупотребилено кредитътъ, както прие и г. министърътъ. Напр., желаемъ да направимъ едно удлинение на Народното Събрание; това удлинение иска една сума отъ 300.000 л., слѣдователно, трѣбва съ специаленъ законъ, който да одобри това удлинение. Но единъ недобросъвѣстенъ министъръ, въ съгласие тоже съ единъ недобросъвѣстенъ прѣдседателъ на Камарата, казватъ: за удлинение на едно крило отъ Народното Събрание трѣбватъ ни 50.000 л. и започнаха го, но докараха го само до цоклитѣ; идущата година, пакъ за удлинение, искатъ пакъ 50.000 л.; третата година пакъ 50.000 л., макаръ и да знаеха, че това удлинение, изобщо, ще коштува повече отъ 75.000 л., но тѣ злоупотребилено прѣдвидѣха по-малко въ бюджета 50.000 л., за да нѣма нужда отъ специаленъ законъ, при който народното прѣдставителство, при запянето на нѣщата, може да приеме или отхвърли този кредитъ.

Тѣзи сжждения намѣрихъ за необходимо да ги повторя, за да ги приложимъ при първата алинея на чл. 83. И тукъ трѣбва да става доброволно:

„може да се сключват условия по доброволно съглашение“, защото и публичният търг е съ доброволно съгласие, само при други условия, при публично наддаване, а тукъ става доброволно съгласие въ канцеларията на министъ *tête à tête*. Затуй трѣбва да се тури: „доброволно“ и да стане: (Чете.) „Може да се сключват условия по доброволно съглашение: а) за доставки, транспорти и постройки на сума не по-голяма отъ 2.000 л.“

И тукъ, г-да прѣдставители, може да ставатъ онѣзи злоупотреби, които сѣ ставали и за които говорихме при § 54. И тогава ви спомнихъ и сега ще ви спомна отъ нашия практически животъ слѣдующия случай. Трѣбваше да се отпечата за около 9.000 л. канцеларски книжа за всички министерства въ едно дадено управление — за да не повдигаме тукъ неприятности, да замълчимъ, — но, за да бѣдѣше това прѣдприятие условено на цѣлата си сума 9.000 л., трѣбваше да се тури, споредъ стария законъ за отчетността по бюджета, на публично наддаване и да се явятъ на публично наддаване всички печатари въ София, но тогава интимната цѣль нѣмаше да се постигне. И какво направиха тогава? Взеха че раздѣлиха прѣдприятието на 5 парчета: 4 пѣти по 2.000 л. и единъ пѣтъ 1.000 л. и, понеже, споредъ стария законъ, прѣдприятия до 2.000 л. може да се сключватъ съ доброволно съгласие, оцети се хазната, като се даде на единъ печатаръ въ София да печати тия книжа парче по парче, за да може да анкесира цѣлата печалба и за да нѣма възможностъ да получи той конкуренцията на своитѣ другари печатари. Прочее, да се отмахне това флагрантно заобикаляне на закона, трѣбва да се впише една друга дума: „за доставки, транспорти и постройки, цѣлата стойностъ на които прѣзъ годината не надминава 2.000 л.“, и тогава не може да се обърне на парчета на парчета: сега ще ти дамъ да ми правишъ бланки за Министерството на Правосъдието, а утрѣ за Министерството на Просвѣщеніето, други денъ за Министерството на Обществениятъ Сгради, Пѣтицата и Съобщенията и т. н. Азъ мисля, че г. Министърътъ на Финансите ще възприеме тази бѣлжка, защото я възприе и при чл. 54, понеже и неговото желание е да се избѣгнатъ заобикалянията на закона, каквито въ нашия практически животъ сме видѣли. Тази забѣлжка, помоему, е основателна и приемлива. Прочее, моля г. Министра на Финансите да я приеме.

Министъръ М. Сарафовъ: Съ общия възгледъ на г. Такева съжалявамъ, че не мога да се съглася. Законътъ за общественитѣ прѣдприятия опрѣдѣля начина, по който ще ставатъ прѣдприятията, начина, по който ще се произвеждатъ търговетѣ и всички други формалности, които трѣбва да се изпълнятъ, за да се запазятъ интереситѣ на държавата. Въ закона за отчетността по бюджета е опрѣдѣленъ начинътъ, по който правителството трѣбва да харчи сумитѣ, които народното прѣдставител-

ство оставя на разположението му. Ние провеждаме началото, че всички веществени разходи, които има на разположение правителството, може да ги харчи само чрѣзъ търгъ, чрѣзъ публично наддаване. Това го прокарахме въ прѣдшествующия параграфъ. Щомъ задѣлжавате правителството, че само съ търгове може да харчи сумитѣ за веществени нужди, тогава трѣбва да видимъ послѣдователно, може ли това нѣщо така да остане или не, може ли въ всѣки единъ случай да става непрѣмѣнно търгъ или не може. И не само ние, но по-стари държави сѣ се убѣдили, че това нѣщо не е възможно, защото има случаи, които даже изброяватъ въ законитѣ, когато не само че ще бѣде излишно да се прави търгъ, но, може би, ще бѣде вредно за самата държава, за интереситѣ на хазната, ако става търгъ. Заради това е необходимо нужно да се прѣдвидятъ случаитѣ, когато правителството ще може да направи изключение отъ общото правило и не да прави търгове, ами, както право забѣлжи г. Такевъ, да може да влѣзе въ доброволно съгласие съ доставчицитѣ или съ онѣзи, които се задѣлжаватъ да извършатъ нѣкоя работа на държавата, и да сключи договоръ безъ търгъ. Такива едни случаи трѣбва да се изброятъ въ закона и трѣбва да се покаже, въ кой именно случай правителството може да харчи пари, които сѣ оставени на разположението му, като сключва договори, или като купува, или като извърши работи съ договори сключени по доброволно съгласие, което французитѣ казватъ *de gré à gré*. Не е вѣрно, че въ френския законъ за отчетността по бюджета не влиза тая материя; прѣдъ мене е френскиятъ законъ за отчетността по бюджета — и стариятъ, и новиятъ. Новата редакция на чл. 69 е при мене. Чл. 69 въ старата му редакция прѣдвижда 12 случая, въ които на правителството се разрѣшава *de traiter de gré à gré* — може да сключи договори по доброволно съгласие. Въ новия членъ, който измѣни стария чл. 69, случаитѣ, по които правителството може да сключи договори по доброволно съгласие, възлизатъ вече на 15; значи, три случая повече. Ако сравнимъ нашия законопроектъ съ това, което иматъ въ Франция, горѣ-долу сме еднакви; сж-щитѣ случаи се прѣдвиждатъ и въ френския законъ. Стариятъ нашъ законъ бѣше специално по белгийския работенъ. Но тъй като въ комисията стана дума, че въ френския законъ за отчетността по бюджета такова нѣщо не се прѣдвижда, и г. Такевъ и сега каза тази погрѣшна мисълъ, азъ взехъ самия френски законъ, за да ви покажа по него, че и тамъ сѣ прѣдвидени случаитѣ, когато могатъ да се сключватъ договори по доброволно съгласие. Сега комисията въведе нѣкои измѣнения въ закона, като отегчи още повече условията, при които може да се сключватъ договори по доброволно съгласие, защото се прѣдвиждатъ 6—7 пункта, че трѣбва да ставатъ съ знанието, съ рѣшението даже на Министерския съвѣтъ. И въ тази редакция азъ мисля, че членътъ е свършено приемливъ.

Г-нъ Такевъ направи една основателна забѣлѣжка още, като казва, че цѣлата стойност на тия доставки, транспорти и постройки прѣзъ цѣлата година не трѣбва да прѣвиши 2.000 л. Азъ съмъ съгласенъ и нѣмамъ нищо противъ да се каже: „за доставки, транспорти и постройки, цѣлата сума на които прѣзъ годината не е по-голяма отъ 2.000 л.“

Прѣседателствующъ А. Франтя: Г-нъ Такевъ, моля направѣте писмено това, съгласно правилника. Г-нъ Мирски има думата.

К. Мирски: Г-да прѣдставители! Тѣй като г. министърътъ се съгласи за прибавката на пунктъ а по члена, който разглеждаме, нѣма какво да говори. Въ първата алинея на този членъ, вмѣсто думата „условия“, трѣбва да тури г. докладчикътъ думата „договори“.

Министъръ М. Сарафовъ: Туй може.

К. Мирски: По-нататъкъ има да направи друга една поправка. Тукъ подъ думитѣ „правителствени учрѣждения“ азъ разбирамъ всички учрѣждения, и военнитѣ, на и всѣко министерство. Когато трѣбва да се наеме едно здание, тогава ще става съ комисиия, която ще се назначи отъ г. Министра на Финанситѣ. Помоему, това е едно добро нововъведение. Но за да имаме по-голяма гаранция отъ тази комисиия, за състава на която завнапрѣдъ ни се дава такава голяма гаранция, менѣ ми се струва, че ще бжде необходимо да се съгласи г. министърътъ, щото въ края на тоя пунктъ г слѣдъ думитѣ „на финанситѣ“, да се прибави слѣдующето: „и които взема рѣшения винаги обстоятелствено мотивирани“. Защото има на практика много нехубави работи. По моитѣ свѣдѣния, градоначалникътъ на София излѣзе отъ очитѣ на своя министъръ само затова, защото не се билъ съгласилъ да се подпише, за да се наеме еди-кое си здание за градоначалство. То е много лошо нѣщо, ако е вѣрно. За да бжде тази комисиия такава, която повече гарантира, че нѣма да прави лицепрития да наема често здания за 10—20.000 л. и повече, азъ държа на това, щото нейнитѣ рѣшения да бждатъ винаги обстоятелствено мотивирани. Така министерството ще има на ржката си данни, за да вѣрва повече въ нейната добросъвѣстностъ, и затуй моля г. министра, да се съгласи да се прибавятъ тѣзи думи. Нищо нѣма да изгуби, а, напротивъ, той ще спечели. И така, пунктъ ж да гласи: „За наемване здания и други недвижимости, необходими за помѣщение на правителствени учрѣждения или за друга нѣкоя нужда. Това може да стане отъ особена комисиия, назначена отъ Министра на Финанситѣ, която взема рѣшения винаги обстоятелствено мотивирани.“

Министъръ М. Сарафовъ: Безъ съмнѣние, трѣбва да се издава такава рѣшение отъ една ко-

мисиия, която дава мнѣние за наемане помѣщения, и това рѣшение трѣбва да бжде мотивирано. По-неже има състезания, трѣбва да се каже, защо се прѣдпочита едно и защо не се прѣдпочита друго. Всѣки министъръ на Финанситѣ трѣбва да иска това. Азъ съмъ съгласенъ, но мисля, че е излишно да се тури то въ закона.

К. Мирски: Подиръ обясненията на г. министра азъ не настоявамъ.

Прѣседателствующъ А. Франтя: По чл. 85 има сложено само едно прѣдложение на масата на прѣседателството. То е прѣдложението на г. Такева, който желае, щото слѣдъ думата „постройки“ да се вмѣсти и прѣдложението: „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 2.000 л.“ — прѣдложение, което и г. Министърътъ на Финанситѣ приема.

Министъръ М. Сарафовъ: Не е така! Цѣлата стойност на което прѣзъ годината не е по-голяма. Чакайте да направи редакцията, г-нъ прѣдседателю. (Подава редакцията на г. прѣседателствующия.)

Прѣседателствующъ А. Франтя: Г-нъ Такевъ прѣдлага слѣдующето: „Подиръ думата „постройки“ да се вмѣсти прѣдложението: ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 2.000 л.“

М. Такевъ: Да се каже „цѣлата сума за прѣдприятието“, защото думата „постройки“ или „доставка“ е специфична. Казахъ да се каже прѣдприятие, защото тѣ сж три различни думи, обгърнати въ едно.

Министъръ М. Сарафовъ: Добръ.

К. Мирски: И думата „условия“ да се измѣни съ „договори.“

Министъръ М. Сарафовъ: Приемамъ.

Прѣседателствующъ А. Франтя: Тогава полагамъ на гласуване прѣдложението, направено отъ г. Такева, както ви го прочетохъ, прѣдложение прието и одобрено отъ г. Министра на Финанситѣ.

Министъръ М. Сарафовъ: Ето какъ ще стане: „Може да се сключаватъ договори по доброволно съгласие: а) за доставки, транспорти и постройки, ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 2.000 л.“

Прѣседателствующъ А. Франтя: Които приематъ члена така, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 84 става чл. 86. (Чете.) „Чл. 86. Търговетѣ, както и условията по доброволно съглашение, се извършватъ отъ узако-

ненитѣ тържни комисии, съгласно закона за публичнитѣ търгове.

„За доставки, транспорти и постройки, стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 2.000 л. прѣзъ годината, условията се сключватъ направо отъ самитѣ учрѣждения, безъ посредството на тържнитѣ комисии, въ който случай контрактнитѣ книжа могатъ да се замѣстятъ само отъ една формена смѣтка или разписка за издѣлжение.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ поправки: въ края на първата алинея думитѣ „публичнитѣ търгове“ се замѣняватъ съ „общественитѣ прѣдприятия“.

К. Мирски: И тука за послѣдователностъ вмѣсто „условията“ трѣбва да кажемъ „договоритѣ“, защото „условия“ значи *conditio*, а договоръ — *contrat*.

Министъръ М. Сарафовъ: Приемамъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 86, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 85 става чл. 87. (Чете.) „Чл. 87. Постройкитѣ и материалитѣ, които по естеството си, или по други пѣкои обстоятелства, за които се говори въ горнитѣ пунктове, трѣбва да се извършватъ или доставятъ по стопански начинъ, се разрѣшаватъ съ указъ, съгласно постановлението на Министерския съвѣтъ.“

„Ако стойността на отдѣлнитѣ видове материали за така извършванитѣ по стопански начинъ работи и доставки надминува 1.000 л., тѣ трѣбва да се доставятъ чрѣзъ търгъ или по доброволно съгласие — споредъ случаитѣ, изброени въ чл. чл. 82—84.“

Този членъ търпи слѣдующитѣ поправки: въ първата алинея думитѣ „за които се говори въ горнитѣ пунктове“ да се изпуснатъ. Въ края цифритѣ „82—84“ да се замѣнятъ съ „84—86.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 87, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 86 става чл. 88. (Чете.) „Чл. 88. Ни една сума не може да се плати отъ хазната, прѣди да се издаде заповѣдь отъ пѣкой министъръ или второстепененъ разпоредителъ, на основание делегацията му.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 88, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 87 става чл. 89. (Чете.) „Чл. 89. Актоветѣ, чрѣзъ които министритѣ разполагатъ съ разрѣшенитѣ тѣмъ кредити, се наричатъ министерски заповѣди.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 89, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 88 става чл. 90. (Чете.) „Чл. 90. Министерскитѣ заповѣди се дѣлятъ на платежни заповѣди и делегации.“

„Платежнитѣ заповѣди сж ония, които министритѣ издаватъ на право и въ името на единъ или повече кредитори на хазната. А делегации сж ония, чрѣзъ които министритѣ турятъ частъ отъ кредита си въ разположение на второстепенни разпоредители, които отъ своя страна издаватъ платежни заповѣди въ полза и въ името на единъ или повече кредитори.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 90, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 89 става чл. 91. (Чете.) „Чл. 91. Платежнитѣ заповѣди се издаватъ за изплащане само на извършени работи или доставки.“

„Платежни заповѣди въ авансъ се издаватъ само на длъжностни лица за изплащане на дребни разноси, а така сжщо и за изплащане извършенитѣ по стопански начинъ работи. Размѣрѣтъ на отпуснатитѣ въ послѣдния случай аванси по единъ и сжщи параграфъ, за една и сжща работа, на едно и сжщо лице, не може да надмине сумата 10.000 л. наведнажъ. Срокътъ за оправдание аванситѣ е отъ три мѣсеца. Докато не се оправдаятъ първитѣ два аванса, трети такива не се отпускатъ.“

„На управлението на държавнитѣ желѣзници и държавната мина въ Перникъ се отпуска, въ началото на годината, подъ разписка, единъ авансъ, който да имъ служи за оборотенъ капиталъ, пазенъ въ Българската Народна Банка. Размѣрѣтъ на тоя авансъ се опрѣдѣля въ правилника за приспособлението на настоящия законъ, но не може да надминава сумата 30.000 л. за мината и 40.000 л. за желѣзницитѣ. Оправданието на тия аванси ще става въ края на годината.“

„Платежни заповѣди въ авансъ и делегации се издаватъ само до 31 декемврий, т. е. до края на първата финансова година на бюджетното упражненение.“

Въ този членъ има направени слѣдующитѣ бѣлѣжки: въ първата алинея думитѣ „сумата 10.000 л.“ да се замѣнятъ съ „по гражданското вѣдомство 10.000, а по военното — 25.000 л.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 91, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Д. Яблански: Искамъ думата.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Яблански! Късно е вече.

Д. Яблански: Какъ е късно! Дайте ми думата!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Късно е вече — членътъ се гласува.

Д. Яблански: Ама Вие много бързате!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Какво да прави. Азъ не бързамъ; Вие имайте на разположението си толкова време.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 90 става чл. 92. (Чете.) „Чл. 92. Суми подъ разписка се отпускатъ само тогава, когато това се разрѣшава отъ нѣкой законъ или по постановление на Министерския съвѣтъ за нѣкои извънредни държавни нужди. За така отпуснатитѣ суми е отговоренъ Министерътъ на Финанситѣ.“

„За по-бързото изплащане на издадени вече платежни заповѣди, Министерътъ на Финанситѣ може да заповѣда да се отпусне сумата по тия заповѣди подъ разписка.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ поправки: въ първата алинея слѣдъ думата „законъ“ да се тури точка, а останалата частъ на тая алинея да се изпусне.

Д. Яблански: По чл. 89 имамъ да направя една малка бѣлѣжка и моля г. министра да се съгласи.

Министъръ М. Сарафовъ: Той се гласува.

Д. Яблански: Даватъ се авансъ за разходи на длъжностни лица, безъ да даватъ гаранция.

Докладчикъ Д. Христовъ: На трето четене може да направите това прѣдложение.

Д. Яблански: Но така може да се пропусне, може би, неволно. Какъ ще може да давате на длъжностни лица авансъ за хозяйствени разноски, безъ тия лица да сж дали гаранция? Думата „гаранция“ бѣше необходима да се каже.

К. Мирски: Азъ намирамъ за излишни думитѣ „за така отпуснатитѣ суми е отговоренъ Министерътъ на Финанситѣ“. Съ това ние правимъ една наредба противна на конституцията, дѣто е казано, че ако една работа е извършена отъ всички министри, за нея отговарятъ пакъ всички.

Министъръ М. Сарафовъ: Цѣлата алинея изпада, г-нъ Мирски.

К. Мирски: Щомъ е изхвърлена, нѣма какво да кажа.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 92, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 91 става чл. 93. (Чете.) „Чл. 93. Когато наличността въ държавното съкровище е недостатъчна за изплащане на платежни заповѣди по нетърпящи отлагане разходи, Министерътъ на Финанситѣ има право да издава на кредиторитѣ съкровищни бонове, въ размѣръ на отпуснатитѣ имъ съ платежни заповѣди суми. Размѣрътъ на лихвата върху сумата на съкровищнитѣ бонове се опрѣдѣля отъ Министра на Финанситѣ, съгласно закона за издаване съкровищни бонове.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 93, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 92 става чл. 94. (Чете.) „Чл. 94. Въ края на всѣки мѣсець, счетоводителитѣ при министерствата прѣдставляватъ въ Финансовото Министерство вѣдомости за положението на бюджетнитѣ кредити. Освѣнъ сумитѣ на издаденитѣ по всѣки параграфъ платежни заповѣди, въ тия вѣдомости, въ особени графи, се показватъ сумитѣ, които сж ангажирани по сключени вече договори, и сумитѣ на останалитѣ свободни и неангажирани още кредити.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 94, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 93 става чл. 95. (Чете.) „Чл. 95. Правилата за издаване платежни заповѣди и делегации, начинътъ за съставянето и изплащането имъ, както и способътъ за оправдане на разносикитѣ, ще се опрѣдѣлятъ отъ Министра на Финанситѣ въ „Правилникъ за приспособление закона за отчетността по бюджета“, въ „Правилникъ за способа на произвеждането държавнитѣ разноски и за документитѣ, които трѣбва да ги оправдаватъ“, и въ „Правилникъ за държавнитѣ ковчежничества“.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 95, да вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.)

„Глава VII.

Окончателно сключване на бюджета.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които приематъ заглавието, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 94 става чл. 96. (Чете.) „Чл. 96. Окончателното сключване на бюджета се извършва съ особенъ законъ, къмъ който се прилагатъ потребнитѣ вѣдомости.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 96, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 95 става чл. 97.
(Чете.) „Чл. 97. Законопроектътъ за окончателното
склучване бюджета на всѣка финансова година и
подкрѣпителнитѣ вѣдомости трѣбва да се прѣдста-
вятъ на Народното Събрание веднага слѣдъ склуч-
ването на бюджетното упражнение.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 97, да вдигнатъ ржката. (Болшинство.) На-
родното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 96 става 98.
(Чете.) „Чл. 98. Законопроектътъ за склучване на
бюджета се прѣдставлява съ подраздѣленията му
въ глава и параграфи.“

Министъръ М. Сарафовъ: Въмѣсто „глава“,
трѣбва да гласи „глави“ — туй е погрѣшка.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 98, съ обясненията на г. министра, да си
вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Съ-
брание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 97 става 99.
(Чете.) „Чл. 99. Вѣдомоститѣ, които се прилагатъ
къмъ законопроекта за склучването на всѣки единъ
бюджетъ сж слѣдующитѣ:

а) вѣдомостъ по прихода, която съдържа: прѣд-
полаганитѣ по бюджета постѣпления, констатира-
нитѣ суми за постѣпване, постѣпилитѣ и остана-
литѣ за прибиране суми;

б) вѣдомостъ за разносикитѣ, която съдържа по
министерство, глави и параграфи: открититѣ кре-
дити въ бюджета и свръхсметнитѣ кредити, сумитѣ,
които кредиторитѣ на хазната трѣбвало да полу-
чаватъ, изплатенитѣ и останалитѣ за изплащане
суми;

в) вѣдомостъ за приходитѣ и разходитѣ по окрѣзи;

г) вѣдомостъ за първоначалнитѣ оклади отъ прѣ-
житѣ данѣци по видове и измѣненіята имъ прѣзъ
цѣлото бюджетно упражнение;

д) сравнителна вѣдомостъ по министерство, глава
и параграфъ за приходитѣ и разносикитѣ на склуч-
вания бюджета, съ приходитѣ и разходитѣ на
прѣдшествующия.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ поправки:
въ първата алинея думитѣ „всѣки единъ...
слѣдующитѣ“ се замѣнятъ съ „бюджета сж“;

въ алинея а, на края, точка-запетааята се изпуска
и се прибавя: „и сравнение на приходитѣ по склуч-
чения и прѣходния бюджети“;

въ алинея б точка-запетааята на края се махва
и се прибавя: „и сравнение на разходитѣ по склуч-
вания и прѣходния бюджети“;

алинея д се изпуска.

К. Мирски: Струва ми се, че въ законопроекта
за отчетността по бюджета, който бѣше внесенъ
отъ коалиционното министерство, имаше и нѣщо
повече, именно списъкъ на пенсионеритѣ съ обо-
значение...

Министъръ М. Сарафовъ: По-нататѣкъ ще
дойде, г-нъ Мирски.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 99, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 98 става чл. 100.
(Чете.) „Чл. 100. Платежни заповѣди за разноси
по всѣки бюджетъ се издаватъ само до 15 юлий
втората година отъ бюджетното упражнение, а се
изплащатъ до 31 августъ.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 100, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 99 става 101.
(Чете.) „Чл. 101. Ако кредиторитѣ на хазната не
сж подирвали до 31 августъ отъ втората година
изплащането на издаденитѣ въ тѣхна полза пла-
тежни заповѣди, то тия послѣднитѣ се унищожа-
ватъ, безъ обаче кредиторитѣ да губятъ правата си.“

Този членъ търпи слѣдующитѣ поправки:

Думитѣ „сж подирвали година се
замѣняватъ съ „поискали до края на бюджетното
упражнение“.

Думата „тия“ измежду „то“ и „послѣднитѣ“ се
изпуска.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 101, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 100 става чл. 102.
(Чете.) Чл. 102. „Кредититѣ или части отъ кредити,
които не сж били употребени до поменатия срокъ
15 юлий, се унищожаватъ по книгитѣ на разнитѣ
министерства и прѣставатъ да бждатъ въ разполо-
жение на министритѣ“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 102, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 101 става чл. 103.
(Чете.) „Чл. 103. Останалитѣ свободни кредити при
склучването на единъ бюджетъ не могатъ подъ
никакви условия да се употребяватъ за каквото и
да било назначение и се считатъ вече за несжще-
ствующи кредити.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които прие-
матъ чл. 103, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 102 става 104. (Чете.) „Чл. 104. Кредититѣ, открити за повръщане на лица или учрѣждения сръбцу повече вземени суми, неправилно събрани и наложени берии, глоби, конфискации и пр., се излагатъ въ особена вѣдомость, при главния отчетъ, прилаганъ отъ Финансовото Министерство.“

Тоя членъ търпи слѣдующата поправка: Думитѣ въ началото „Кредититѣ наложени“ се замѣняватъ съ „Кредититѣ, открити на лица и учрѣждения за връщане повече вземени суми, неправилно наложени и събрани“.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 104, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 103 става 105. (Чете.) „Чл. 105. Разноси, които се отнасятъ до сключени бюджети и трѣбва да се изплатятъ, както и сумитѣ по унищожениѣ, съгласно чл. 99, платежни заповѣди, се отпущатъ отъ слѣдующитѣ бюджети, въ които и се прѣдвижда нужниятъ кредитъ.“

Тоя членъ търпи слѣдующата поправка: въ третия редъ, вмѣсто „чл. 99“, се туря „чл. 101“.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 105, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема. (Гласове: Отдохъ!) Давамъ 5 минути отдыхъ.

(Слѣдъ отдыхъ.)

Прѣседателствующъ А. Франгя: (Звъни.) За-сѣданието продължава.

Г-нъ докладчикътъ има думата, за да докладва гл. VIII.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.)

„Глава VIII.

Заличаване кредити въ полза на хазната.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ заглавието на гл. VIII, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 104 става 106. (Чете.) „Чл. 106. Заличаватъ се въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не са били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдъ въ разстояние на три години отъ встъпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ.“

Тоя членъ търпи слѣдующата бѣлжка: думата „встъпването“ се замѣнява съ „началото“.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 106, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 105 става 107. (Чете.) „Чл. 107. Изключаватъ се отъ горното пра-вило сумитѣ, за които не е издадена заповѣдъ до

опрѣдѣления срокъ, по намѣса на администрацията или вслѣдствие на процесъ, възбуденъ отъ съдебнитѣ учрѣждения.“

Къмъ чл. 107 прибавя се втора алинея:

„За дългове, които министритѣ би трѣбвало да заплащатъ слѣдъ тригодишенъ срокъ, могатъ да се издадатъ платежни заповѣди, само слѣдъ като се прѣдвиди нужниятъ кредитъ въ бюджета.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 107, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 106 става чл. 108. (Чете.) „Чл. 108. Всѣка платежна заповѣдъ, изплащането на която не е било поискано въ разстояние на три години, начиная отъ 1 януарий на финансо-вата година, за която е заповѣдта, се тоже унищо-жава въ полза на хазната.

„Това постановление не се отнася до платежни заповѣди, на които е наложенъ запоръ.“

Този членъ търпи слѣдующето измѣнение.

Първата алинея се замѣнява съ слѣдното:

„Ако нѣкоя сума, за която е била издадена пла-тежна заповѣдъ по единъ бюджетъ и подновена съ друга по другъ бюджетъ, не се изплати въ течение на три години, унищожава се въ полза на хазната. Тригодишниятъ срокъ започва отъ 1 януарий на финансовата година, по която е била издадена пър-вата платежна заповѣдъ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 108, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 107 става чл. 109 и да се чете така: (Чете.)

„Въ края на бюджетното упражнение ковчежни-чествата записватъ въ депозитъ сумитѣ по секвестри-рани платежни заповѣди. Изплащането на такива суми става когато сѣдилището рѣши кому трѣбва да се платятъ.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 109, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 108 се изпуща.

Чл. 109 става чл. 110. (Чете.) „Чл. 110. Запис-ватъ се като приходъ на хазната сумитѣ, внесени сръбцу пощенски записи, изплащането на които не е било поискано отъ когото се слѣдва въ разсто-яние на три години отъ деня на прѣдаването имъ въ пощенската станция.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ измѣнения: „на край точката се замѣнява съ запетая и се прибавя: „а за пощенскитѣ бонове — въ разстояние на една година“.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Които прие-матъ чл. 110, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 110 става чл. 111. (Чете.) „Чл. 111. Записватъ се сжщо въ приходъ на хазната, слѣдъ тригодишенъ срокъ, всички суми и други стойности, намѣрени въ пощенскитѣ писалища, запечатани или не въ писма, които стойности администрацията не е могла да прѣдаде по назначение и възвръщането на които не е било поискано отъ когото трѣбва.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 111, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 111 става чл. 112. (Чете.) „Чл. 112. Тоя срокъ почва отъ деня, въ който стойноститѣ сж били оставени въ пощенскитѣ станции.“

„Актоветѣ, чрѣзъ които се констатираатъ неподиренитѣ суми по пощенски записи и непрѣдаденитѣ отъ пощенскитѣ писалища стойности (чл. 110), се съставляватъ въ присѣдствието на чиновникъ отъ финансовата администрация.“

Тоя членъ търпи слѣдующитѣ бѣлѣжки и измѣнения: Въ първата алинея думитѣ „оставени въ пощенската станция“, се замѣнятъ съ „прѣдани на пощата“.

Втората алинея става чл. 112, и между думитѣ „записи“ и „и“ се туря „бонове“; вмѣсто „(чл. 110)“ се туря „(чл. 111)“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ прѣдложението на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 112 става 114. (Чете.) „Чл. 114. Пенсиятѣ (плащани отъ бюджета) и едноврѣмнитѣ помощи, изплащането на които не е поискано въ продължение на двѣ години, се унищожаватъ въ полза на хазната и интересующитѣ се не могатъ да получатъ унищожени суми, даже ако пенсията или помощта се поднови занпрѣдъ.“

Този членъ търпи слѣдующитѣ измѣнения: думата „двѣ“ се замѣня съ „три“.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 114, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 113 става 115. (Чете.) „Чл. 115. Заличаватъ се и оставатъ въ полза на хазната повече събранитѣ и неправилно внесени въ съкровището за данѣци суми, които въ разстояние на три години не сж били поискани да се повърнатъ.“

Този членъ търпи слѣдующето измѣнение: послѣднитѣ думи „да се повърнатъ“ се изпускатъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 115, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 114 става 116. (Чете.) „Чл. 116. Всѣко налагане запоръ отъ надлежнитѣ сѣдебни власти върху суми, които хазната дължи на частни или длъжностни лица, се извършва въ контролорствата, дѣто сж изпратени платежнитѣ заповѣди, или въ надлежното министерство.“

„Противъ държавното съкровище не може да има принудително изпълнение. То плаща сумитѣ, що има да взематъ отъ него частни лица, по опрѣдѣления въ закона редъ за произвеждане държавнитѣ разходи. За тая цѣль кредиторитѣ трѣбва да се отнасятъ до финансовия началникъ или държавния адвокатъ, който прѣпраща исканията имъ до министерството, по вѣдомството на което се отнася работата, за която е взетъ изпълнителниятъ листъ.“

Този членъ 114, който става 116, търпи слѣдующитѣ поправки: думата „контролорствата“ се замѣнява съ „ковчежничествата“.

Втората алинея става чл. 117.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ чл. 116 съ поправкитѣ на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: (Чете.)

„Глава IX.

Главенъ отчетъ за финансовото положение на държавата и описитѣ на разнитѣ държавни учрѣждения.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Които приематъ заглавието на глава IX, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 115 става чл. 118. (Чете.) „Чл. 118. Независимо отъ споменатия въ чл. 94 до 98 законъ за окончателното сключване на бюджета, Финансовото Министерство прѣдставлява ежегодно въ Върховната Сметна Палата и въ Народното Събрание главенъ отчетъ за финансовото положение на държавата, който съдържа всички операции по прихода и разхода на държавата прѣзъ годината, както и финансовото положение въ началото и въ края на годината.“

Главниятъ отчетъ е придруженъ отъ слѣдующитѣ обяснителни таблици:

а) кратка сметка на операциятѣ прѣзъ годината, съ обозначение приходитѣ по години и глави, а разходите по години и министерства;

б) вѣдомостъ за приходитѣ отдѣлно по години и параграфи, която съдържа гласуванитѣ суми, констатиранитѣ за постѣпване права, постѣпилитѣ срѣщу тѣхъ суми и останалитѣ за прибиране;

в) вѣдомостъ за разносикитѣ отдѣлно по министерства, години, глави и параграфи, която съдържа разрѣшенитѣ по бюджета и сврѣхсметнитѣ кредити, увеличениитѣ прѣзъ течение на годината, конста-

тиранитѣ права въ полза на кредиторитѣ, изплатенитѣ суми и останалитѣ свободни кредити въ края на годината;

г) вѣдомостъ за извънбюджетнитѣ операции прѣзъ годината (оборотнитѣ);

д) вѣдомостъ за всички операции прѣзъ годината по ковчежничества и контролѣорства, съ означение наличността въ зачатото и края на годината;

е) вѣдомостъ за положението на държавнитѣ дългове;

ж) вѣдомостъ за положението на отпуснатитѣ взаимнообразно суми;

з) вѣдомостъ за първоначалнитѣ оклади отъ прѣжитѣ данѣци и измѣненията имъ;

и) вѣдомостъ за положението на извънбюджетнитѣ съкровищни операции;

к) вѣдомостъ за всички търгове, контракти и спазаривания на сума по-голяма отъ 2.000 л. Таа вѣдомостъ съдържа името и мѣстожителството на контрактирующитѣ страни, срока и главнитѣ условия по контракта;

л) вѣдомостъ за всички стипендианти било въ мѣстнитѣ, било въ заграничнитѣ училища, които се издържатъ отъ държавата. Вѣдомостъта за стипендиантитѣ трѣбва да съдържа имената на ученицитѣ, фамилитѣ имъ, мѣсторождението имъ, училището, въ което се учатъ, сумата, която имъ се отпуска, и указа, съ който имъ се разрѣшава;

м) вѣдомостъ за всички опрѣдѣлени по бюджета пенсии на заслужили лица и пр.

н) вѣдомостъ за всички субвенции прѣзъ годината по обдържане народни училища, по литературни прѣдприятия и др. подобни;

Вѣдомоститѣ за пенситѣ и субвенциитѣ трѣбва да съдържатъ тоже имената и фамилитѣ на заинтересованитѣ лица, мѣсторождението и мѣстожителството имъ, сумата, която имъ се опрѣдѣля, номера и датата на указа и основанието, на което имъ се разрѣшава пенсията или субвенцията;

о) вѣдомостъ за всички държавни покрити и непокрити недвижими имоти;

п) вѣдомостъ за наличнитѣ гаранции, които прѣдставляватъ движението на сумата отъ гаранции прѣзъ годината, а също вѣдомостъ за всички гаранции въ недвижими имущества или поръчителства;

р) вѣдомостъ за положението на разни фондове, оставени подъ разположението на министерствата за разни благотворителни цѣли;

с) статистически таблици по изтеклитѣ вече бюджети, поотдѣлно за прихода и разхода отъ 1879 г. насамъ, а така също и по заемитѣ.

И разни други свѣдѣния, които Министерството на Финанситѣ намѣри за добръ да обнародва, като се задължаватъ другитѣ министерства да улесняватъ въ това Министерството на Финанситѣ.

Този чл. 118 търпи слѣдующитѣ поправки:

думитѣ „чл. 94 до 98“ се замѣнятъ съ „чл. 96 до чл. 99“;

въ алинея б думата „права“ се изпуска;

въ алинея о думитѣ „и контролѣорства“ се изпускатъ;

въ алинея л втората частъ, „Вѣдомостъта... разрѣшава“, се изпуска;

алинея н се замѣнява съ слѣдното:

„н) вѣдомостъ за всички помощи прѣзъ годината за поддържане народни и частни училища, богоугодни и благотворителни заведения, молитвени домове, за литературни прѣдприятия и др. подобни“;

въ слѣдующата алинея думитѣ „за пенсии и субвенции“ се замѣнятъ съ „показани въ алинея л, м и н“;

въ алинея о думата „всички“ се изпуска, а на края се притурятъ думитѣ „по окръзи“.

Прѣдседателствуещъ А. Франгя: Които приематъ чл. 118 както се прочете, съ измѣненията на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 116 става чл. 119. (Чете.) „Чл. 119. За мобилитѣ и всички други принадлежности, купени съ държавни суми за държавнитѣ учрѣждения, въ това число Двореца, Народното Събрание, министерствата и Върховната Сметна Палата, ще се изработи отъ Министерството на Финанситѣ особенъ правилникъ, дѣто ще бѣде опрѣдѣлено какви инвентари се водятъ за тия принадлежности, какъ става тѣхното заличаване, контролиране и др.“

Прѣдседателствуещъ А. Франгя: Който приема чл. 119 както се прочете, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ Д. Христовъ: Чл. 117 става чл. 120. (Чете.) „Чл. 120. Законътъ за отчетността по бюджета, утвърденъ съ указъ отъ 8 януарий 1885 г., подъ № 7, се отмѣнява, а алинея втора на чл. 26 отъ настоящия законъ ще почне да се прилага съ бюджета на 1905 г.“

Чл. 120 търпи слѣдующето измѣнение:

„Настоящиятъ законъ влиза въ сила на 1 януарий 1904 г.“

„Бюджетътъ за 1903 г. ще се изпълни и склучи по закона за отчетността отъ 8 януарий 1885 г.“

„Алинея втора на чл. 26 отъ настоящия законъ ще почне да се прилага отъ бюджета за 1905 г.“

Прѣдседателствуещъ А. Франгя: Който приема чл. 120 тѣй, както е измѣненъ отъ комисията, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Приема се второто четене на законопроекта за отчетността по бюджета.

Докладчикъ Д. Христовъ: Съ изключение на единъ членъ, който ще се редигира утрѣ и ще се докладва.

Прѣдседателствуещъ А. Франгя: Тогава на утрѣшния дневенъ редъ на първо мѣсто ще имаме

тоя членъ, който остана по-рано да се редигира отъ комисията, и подиръ ще слѣдва другиятъ дневенъ редъ.

М. Такевъ : Утрѣ нѣмаме засѣдание.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Азъ ще моля да имаме утрѣ засѣдание, а сега да се вдигне засѣданието. Ето какво. Да се събере комисията да редигира оня членъ, който остана, отъ закона за отчетността по бюджета и сетнѣ ще слѣдва другиятъ дневенъ редъ.

Г. Пасаровъ : Има едно прѣдложение, което въ 5 минути ще прокараме. Комисията е съгласна.

Прѣдседателствующъ А. Франгя : Които приематъ прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Тѣй като работихме днесъ много спѣшно, вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 6 ч. и 25 м. вечерята.)

Прѣдседателъ : **Д. Цанковъ.**

Подпрѣдседатели : { **А. Франгя.**
Д-ръ А. Ходжевъ.

Секретаръ : **И. Еневъ.**

Началникъ на Стенографическото бюро : **Т. Гълъбовъ.**